
UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 15 21 09 04 022 4

اللہ یجتبی الیہ من یشاء ویہدی الیہ من ینیب

الحمد للہ والمنۃ کہ درین زمان فیض اقتران رسالۂ عجیب و مقالۂ غریب مخزن اسرار الٰہیہ یعنی

انفاس رحیمیہ

یعنی مکتوبات حضرت

شاہ عبدالرحیم صاحب

والد ماجد حقیقت آگاہ حضرت مولانا شاہ ولی اللہ محدث دہلوی حسب ایماء جناب مولوی محمد عبدالاحد صاحب

در مطبع مجتبائی واقع دہلی مطبوع شد

سنہ ۱۳۳۳ھ
۱۹۱۵ء



بسم الله الرحمن الرحیم

اَلحَمدُ لِلّٰهِ الَّذِی هَدَانَا الصِّرَاطَ المُستَقِیمَ ✽ وَوَفَّقنَا اِلیٰ مَعَارِجِ النَّهجِ القَوِیمِ ✽ وَالصَّلوٰةُ وَالسَّلَامُ عَلیٰ رَسُولِهٖ صَاحِبِ الخُلُقِ العَظِیمِ ✽ وَاٰلِهٖ وَاَصحَابِهِ الهُدَاةِ اِلَی النَّعِیمِ المُقِیمِ ✽ **امابعد** ـ گوید بندهٔ ضعیف ونحیف راجی اسے رحمة الله اہل الله غفر الله له ولآبائه العظام واحسن الیه ولوالدیه الکرام که مسودات مکتوباتے را که حضرت معارف دستگاه حقائق انتباه مجمع کمالات ظاہری وباطنی منبع مکارم حسنات صوری ومعنوی زبدهٔ مفسرین وقدوهٔ محدثین جناب والدی حضرت شاه **عبدالرحیم** صاحب مد الله ظلال اجلاله علیٰ رؤس المسترشدین والمریدین که بنام بعضے مریدان خوش اعتقاد وخلفاء کامل الرشاد رقمزدهٔ کلک معنی سلک میفرمودند فراہم می آوردم واز مطالعهٔ آن مخزن حقائق ومعارف سعادت می اندوختم چون نظر فیض اثر حضرت ایشان بر آن اوراق که بدست این کمین مستفیدان وکمترین مستعدان بودند افتاد فرمودند که اسے اہل الله اینہا را مرتب باید ساخت وبتالیف آن باید پرداخت تا فائدهٔ آن اتم وابقیٰ باشد پس امتثالاً لامره العالی این فوائد را ترتیب داده **بانفاس رحیمیه** موسوم گردانید والله الموفق للترتیب علیه توکلت والیه انیب ✽ قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لا یرحم الله من لا یرحم الناس ترجمه رحمت نمیکند خدای تعالیٰ برحمت خاص کامل خود کسے را که رحمت نمیکند آدمیان

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الراحمون یرحمهم الرحمن ارحموا من فی الارض یرحمکم من فی السماء **ترجمه** رحمت وشفقت کنندگان بر خلق را رحمت میکند رحمان جل شانه رحم کنید کسے را که در زمین است از آدمیان از نیکان وبدان ورحمت بر بدان آنست که ایشان را از بدی باز دارید یا رحمت کنید بر هر که قابل رحمت ست کند شمار اکسے که در آسمان ست ملک قدرت وسے وتخصیص آسمان بجهت کمال وسعت وعلو ارتفاع است یا مراد ملائکه اند ورحمت کردن ایشان دعا واستغفار وطلب رحمت است از جناب حضرت عزت برائے رحم کنندگان تا مراد حفظ ایشان ست از موذیات از شیاطین جن وانس اے طالب قرب مولیٰ وای تاامید سعادت دنیا وعقبے شفقت بر عباد حق ورحمت بر خلق قادر مطلق خاصه حضرت خداست وصنعتے است از صفات کامله انبیا واولیا پس جد وجهد کن تا بر هر نیک وبد چون آفتاب بتاب وبر سوء خلق خلق صبر کن واز رحمت وشفقت بر ایشان روی متاب کلماتے چند از اخلاق انبیا مرتبه بلند واوصاف اولیا ارجمند از گوش جان پاک از گوش آب وخاک بشنو شاید که به تخصیص تحقیق بدرقه توفیق از حضیض تقلید بذروه تحقیق برسی بحکم الدال علی الخیر کفاعله این درویش دلریش قلیل البضاعة عدیم البضاعة داخل این گروه باشکوه گردد والله الموفق -

در خبر است که در عالم غیب وممکن بے ریب خطاب مستطاب از جناب قدس آن بعیسی علی نبینا وعلیه الصلوٰة والسلام در رسید که اے عیسیٰ اگر خواهی که از خواص خاصان واقرب مقربان ما باشی بر تو باد که چهار کردار لازم کنی - باش مشفق بر خلائق ما همچو آفتاب عالم که بر هر نیک وبد بتابد نه از تابش نیک ویرا افتخار ونه از تابش بد ویرا عار چون ترا منظور حسن ماست با نیک وبد خلق چکار **شعر** بدی را بدی سهل باشد جزا + اگر مردی احسن الی من اسا + و باش حلیم ونافع همچو آب که مے رود آنجا که می برند اگرچه ویرا بتند وبرند وحیات بخش حیوانات ونباتات است ومطهر لوث نجاسات ومکروهات من الماء کل شیء حی ۔ و باش همچو زمین که مردم بران گناهان میکنند واو فرو میبرد وقاذورات را بروے می افگنند واو بدیشان شیرین می دهد تو نیز بر اشارات حسن معامله کن - و باش متواضع همچو بوم دائم سر افگنده وشب زنده دارد -

در خبر ست که موسیٰ بن عمران علیه الصلوٰة والسلام من الرحمن بدرگاه حضرت آنکه قاضی الحاجات مناجات کرد که بار عصائے از چه شایان رسالت ومکالمت خود گردانیدی حضرت عز شانه وعظم برهانه فرمود که اے موسیٰ ع یاد کن آن روز که گوسفندان شعیب ع پیغمبر مے چرانیدی گوسفندے برمید تو هم بسیار دوید وترا هم بسیار دوانید بعد از مشقت بسیار ومحنت بیشمار آن را گرفتی خواستی که بعصا بزنی پس تو مرا یاد کردی وعصا از دست بینداختی هر دو سر وآن آن گرفتی وبر هر دو چشم آن بوسه دادی وگفتی اے حبیب من نفس خود را رنجانیدی ومرا هم ایذا دادی

و ویرا بروش خود انداختہ بجایش آوردی پس بدان رحمتے و شفقتے کہ بر خلقت من کردی مرتبہ رسالت و مکالمت بتو عطا کردیم - در خبر ست کہ پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم فرمود کہ خَیرُ النَّاسِ مَن یَنفَعُ النَّاسَ یعنی بہترین مردم کسے ست کہ نفع رساند بمردم و فرمود علیہ السلام - من کان فی حاجۃ اخیہ کان اللہ فی حاجتہ ہر کہ باشد ساعتے در روان کردن حاجت برادر مسلمان بباشد حق تعالیٰ در روان کردن حاجت آن ساعی ہم در دنیا و ہم در آخرت - پیغمبر خدا صلے اللہ علیہ وسلم فرمود کہ دو زن بودند یکے صالحہ نیک کار و دوم صالحہ بدکار زن صالحہ گربہ را در خانہ بستہ جائے رفت آن گربہ ہیچ چیز بخوردن نیافت از غلبۂ گرسنگی ہمانجا مُرد و آن زن بدکردار در صحرا بوقت گرما از راہے بر سر چاہے رسید سگے را دید کہ از غایت تشنگی زبان از دہان برآوردہ گرد چاہ مے گردید - ونمہا کہ بر سنگہا بود می لیسید آن زن را رحمت و شفقت غالب آمد دلو در چاہ انداخت رسن را کوتاہ یافت موئے سر خود بریدہ و تافتہ بجائے رسن ساخت آب برآوردہ و بسگ داد بادشاہ بے نیاز و حضرت بے انباز فرمود کہ آن بدکردار را بہ شفقتے کہ بر سگ تشنہ کرد در بہشت بجائے آن زن نیک کار کردیم و زن نیک کار را در دوزخ بجائے زن بدکردار در آوردیم -

اے برادر ازین حدیث غریب و قصۂ عجیب عبرت در عبرت می آید و حیرت در حیرت می افزاید کہ افعال آن بادشاہ برحق و قادر مطلق معلل بعلل و اغراض نیست و جزا و سزا مربوط بمبادلہ و اعواض نہ خَلَقتُ الخَلقَ لِلجَنَّۃِ وَلَا اُبَالِی وَخَلَقتُ الخَلقَ لِلنَّارِ وَلَا اُبَالِی - یعنی پیدا کردم گروہے را در بہشت بے سابقہ عمل من پاک ندارم از کسے آنجا دلہا کباب میکردند و جگرہا پر آب ہوش مدہوش و عقل خراب و جانہا در اضطراب لَا یُسئَلُ عَمَّا یَفعَلُ وَھُم یُسئَلُونَ ؁ شعر کس را نرسد کہ باز پرسد ز کلال - کز ہر چہ می سازی چون میکنی آخر این دار فنا را گذاشتنی است و بدار بقا و جزا پیوستنی است پیراہن نفسانیت و تشبیح و دانا خیر منہ را صد چاک کن و دستار و کلاہ تکبر و تجبر و تہمت و نخوت را از سر بفگن و از سر خود تودۂ خاک اعتماد از خود کردار برداری - و نظر بر فضل و کرم غفار بگماری - تا توانی راحتے بدلہا و شفقتے و رحمتے بخلق خدا برسان و خدا را از ہستی موہوم و صفات سیئات برہان - اے طالب مولا بنگر کہ از راحت رسانیدن حیوانے جہنمی را جنتی کرد و اگر از راحت رسانیدن انسان حضرت رحمان ترا بقرب جمال با کمال خویش رساند و سعید ابدی گرداند بعید نیست و از اذیۃ حیوانے بہشتی دوزخی گشت از اذیت دلی کہ حرم انوار حق تعالیٰ و محل اسرار جل و علیٰ ست باسفل سافلین - او فتد چہ دور ست اعاذنا اللہ من ذلک وللہ در قائلہ ؎ اینجا فنون شیخ نیرزد بہ نیم خس -

دل را بدست آر همین مشرب ست وبس ۞ معنی بیت آنست که نزد مقربین که حسنات الابرار سیئات المقربین ست فنون شیخ حقیقی که کشف وکرامت وطی وطیران وتصرّف بر آسمان وغیرها ست مقدار نیم خس نیرزد ودل بدست آوردن ست که دل سلیم از غیر حق وصفات ذمیمه است حاصل گردان وبه دلے سلیم که گنجینه اسرار خدا ست وخزینه انوار مولے ست راحتے برسان که مشرب مقربان ومذهب عاشقان همین ست نه آنکه متمنا هر دل را بجا آوردن گو که تمنا در قتل ودزدی وخمر خوردن باشد خوش گفت آنکه گفت

رباعی دو راه خدا دو کعبه آمد منزل ـ یکخانه کعبه ست ویک خانه دل ـ تا بتوانی زیارت دلها کن ـ کافزون ز هزار کعبه آمد یک دل ـ

در خبر ست که پیغمبر خدا صلے الله علیه وسلم با پیر زنهامی گفت هر حاجتی که در بدن بگوئید من حاجت شمارا روا گردانم ـ در خبر ست که دختر زنے آمد وگفت یا رسول الله مادر من با تو حاجتے دارد ترامی طلبد فرمود که بهر کوچه که مرا بخواهی ببر ـ پیغمبر خدا صلی الله علیه وسلم فرمود که حق سبحانه تعالیٰ را هزار رحمت وشفقت ست یک جزو رحمت در تمامه خلقت حیوانات وجن وپری وبحری وبری نهاده که با او مادرها بچه ها را شیر میدهند ودانه میخورانند وتربیت میکنند وحیوان صاحب سم سم خود را از بچه معلق میدارد که ایذا به بچه نرسد ـ ونهصد ونود جزو رحمت حق تعالے برائے عاصیان امت من نگاه داشته است تا بآن رحمت ارحم الراحمین واکرم الاکرمین گنهگاران امت مارا بنوازد وبے واسطۀ دیگرے کار ایشان را سازد ـ پس اے طالب حق بحکم تَخَلَّقُوْا بِأَخْلَاقِ اللّٰهِ بجد وجهد تمام بخلق باین اخلاق خلق علیه انصاف باین صفت سَنیّه باید کرد تا بحضرت مولے ومبدأ اعلے اجلّ وعلی مناسبت ومشابهت حاصل گردد وبه نجات ابدی وسعادت سرمدی واصل شود ـ در کتب اخلاق آمده که شخصے بود که همیشه قوتِ خود را از شکار کردے ومعیشت روزگار خود را به همین حیله بسر بردے روزی بشکار رفت آهو را با بچه دید اسپ را عقب آهو وبچه اش بدوانید آهو قوی بر دوید وبچه ضعیف مقید بقید وے گردید آن بچه را دست وپا بسته بر فتراک زین بسته می برد ناگاه آهو رسیده از غلبۀ محبت بچه خود دویده با دل بریان وچشم گریان نزد آن شخص آمد واز غایت محبت از ضرب وسیاست خود نه ترسید محبت آهو بدل شکاری اثر کرد بچه را از قید برهانید وراحت بدلِ آهو رسانید آهو بزبان بیزبانی بدرگاه حضرت اله استدعا در حق آن شکاری کرد فی الفور مستجاب شد هاتف از عالم غیب واز پردۀ لاریب آواز داد که اے راحت رسانندۀ دلِ خلق مرا ببرکت این راحت رسانیدن ترا مرتبۀ سلطنت دادیم در اندک زمانه آن مرد بادشاه گشت ـ آے درویش از راحت رسانیدن حیوانے بدرجۀ سلطنت دنیوی رسید از راحت رسانیدن انسانے اگر بدرجه سلطنت اُخروی وقرب

حضرت محمد مصطفیٰ برسی عجب و بعید نیست۔ مروی ست کہ در وقت خلافت حضرت ابوبکر صدیق رضی اللہ عنہ زالے بود ضعیف از کار ماندہ از ضعف درگوشہ او فتادہ ہیچ کس نہ داشت کہ خدمت وے کند و زحمت وے کشد امیر المومنین حضرت عمر رضی اللہ عنہ ہر شبے در کلبہ او بیامدے جاروب زدے و آب آوردے و آتش کردے و ہر حاجتے کہ زال داشتے مہیا ساختے فرمودے۔ تا شبے حضرت عمر رضی بر سم قدیم بیامد و در نزد زال رفت زال گفت تو کیستی گفت عمر رضی آمدہ ام تا حاجت ترا مہیا کنم زال گفت پیش از تو پیرے بیامدہ و ہمہ مہیا کردہ رفت حضرت عمر رضی بازگشت چند شب متواتر آمد و زال ہمان جواب گفت۔ حضرت عمر رضی در تعجب شد کہ آن پیر کہ خواہد بود شبے حضرت عمر رضی کمین کرد تا دریابد این پیر را چون نگاہ کرد ابوبکر بود رضی اللہ عنہ۔ پس عمر رضی اللہ عنہ گفت کہ من حسد نکردہ ام ترا اے ابوبکر رضی آنچہ دریافتی سابق این خیرات۔ آوردہ اند کہ سلطان اولیاء بایزید بسطامی رحمۃ اللہ علیہ در شہر ہمدان رفتہ بود آنجا زحمتے شد بجہت تداوی تخم معصفر خرید از ان لختے بخورد و آنچہ باقی ماند در گوشہ دستار بستہ در شہر بسطام آمد چون در خانہ رسید آنرا کشاد میان آن تخمہا مورچہ یافت گفت این مورچہ غریب است باز بہمدان برم۔ سفر کرد و از برائے یک مورچہ در شہر ہمدان آمد۔

در مقامات مذکور است کہ بقبلہ اولیاء و کعبہ اصفیا مقتدائے اہل صفا ہادی طالبان راہ خدا محبوب رب الارباب قطب الاقطاب صاحب طریقہ علیہ حضرت خواجہ بہاؤالدین نقشبندی قدس سرہ مجذوبے صاحب تصرفے ملاقات کرد گفت اے خواجہ اگر خواہی کہ راہ باطن برتو بکشایم راہ خلق را از خس و خاشاک و نجاسات و ملوثات پاک کن حضرت خواجہ باشارت آن مجذوب محبوب تا مدت ہفت سال علی سائر الاحوال کوچہا و بازارہا را از نجاسات و ملوثات بابلغ وجوہ پاک مے ساخت بعد از مدت ہفت سال آن مجذوب مرغوب باخواجہ ملاقات کرد و گفت اے خواجہ اگر قرب خدا میخواہی خدمت خلق بے تفرقہ کن یعنی صالح باشد یا طالح فاسق شود یا فاجر انسان باشد خواہ حیوان و وحوش باشد یا طیور ہمہ را خدمت بللہ میکن حضرت خواجہ بمقتضائے امر مجذوب خدمت بجامی آورد روزے بیرون شہر رفت مادہ سگے در گور کہنہ بچہ ہا دادہ بود و تشنگی و گرسنگی بر آن مادہ سگ غلبہ کرد و شیر نداشت کہ بچہ ہا بخورند۔ مادہ سگ از راہ شفقت از بچہ ہا جدا نمیشد و بچہ ہا شور و غوغا میکردند حضرت خواجہ بفراست و کیاست دانست کہ مادہ سگ از تشنگی و گرسنگی شیر ندارد کہ بر بچہ ہا دہد حضرت خواجہ در شہر آمد و بر دکان حسن نانوائی آمدہ گفت کہ این خرقہ مرا بگیر و چند نان و کباب بدہ حسن نانوائی گفت اے درویش اگر گرسنہ ہر قدر کہ توانی بخور و اگر جائے تعشق داری چنانچہ کار جوانان ست

هرگز نان مرا مبر تا من گنهگار نگردم و تو آثم نه شوی - حضرت خواجه فرمود که ترا بهائے نان میدهم ترا باین گفتگو چه کار حسن گفت که من بهائے نمیگیرم رائگان میدهم - القصه حضرت خواجه آوند پُر از آب و چند نان و کباب گرفته بیرون شهر برد و حسن از راه سوء الظن و تجسس عقب خواجه پنهان میرفت حضرت خواجه آوند آب و نان و کباب پیش ماده سگ نهاده و دو دست لبسته باادب ایستاده ماند ماده سگ نان و آب بخورد و غلطان شد و دست و پائے بسوئے آسمان کرد بزبانے که داشت استدعا کرد حسن گفت که من بچشم خود دیدم که انوار بیشمار از هفت آسمان به عنایت حضرت رحمان بر حضرت خواجه قطب زمین و زمان ریزان و افشان بود و از عرش تا به فرش حضرت خواجه را منکشف شد و من سر خود را بر قدم خواجه نهادم و عذر سوء الظن خود را خواستم و استدعا بیعت و ارادت کردم حضرت خواجه فرمودند که چون زمام هدایت بدست من عنایت کنند اوّل از مریدان من تو باشی - مرویست که حضرت امیر المومنین علی کرّم الله وجهه براهے میرفت زیر پائے مبارک او مورچه را پائمالی و ملالے حاصل شد به زبان نیاز بدرگاه بے نیاز عزّ اسمه دادخواه شد و از شدت درد مے نالید و هر دو دست مے مالید و مے گفت خداوندا در تمام عمر خود یک نفس غفلت نورزیده ام و یکدم عذاب مفارقت از ذکر تو نه دیده ام مرا معذور دار که از درد بیطاقت شده ام حق تعالی فرمود اے مورچه روز باز خواست از علی حق ترا در خواست کنم باز به جناب قدس مآب عرض نیاز کرد که خداوندا از علی خطا زپائے بر من افتاد نه عمداً - امید دارم که خطائے علی را عطا فرمائے آنحضرت صلی الله علیه وسلم حضرت علی رض را در خواب فرمودند که اے علی رض چرا بر زمین پا هوش نه نهادی اگر شفاعت آن مورچه نبودے در مهلکه مے افتادے کارے نباید کرد که بعد از ان محتاج بعذر و شفاعت شوی -

اے برادران اهل وفا و مخلصان با صفا قصه عجیب که نصیب و حصه این غریب ست از گوش جان دار حسن ایقان بشنوید که روزے در کوچه از کوچهائے شهر اکبر آباد مے رفتم در وقت غلبه سرما از بارش وافر گل و لاء متکاثر گشته سگ بچه دران گل ولائے غرق شده و درمانده نالهائے و نعرهائے بسیار و فریادهائے بیشمار میکرد و در باب فریاد رسی او رحمتے و شفقتے مبذول داشتم و عنقریب این واقعه در همان کوچه با تلق و اضطراب در مشاهده زلف پر پیچ و تاب معشوق حقیقی و محبوب تحقیقی چنانچه ارباب ذوق و مواجید و اصحاب شوق و توحید را مے باشد با حیرت و حیرانی و با تمام درد و سرگردانی اگر براه عشق رسیده و شراب محبت چشیده میدانے میرفتم ناگاه از طرف دیگر کوچه

سگے را دیدم کہ بہ طرف من مے آید در میان کوچہ گل ولائے بسیار بود از خوف انتشار افشار ترسیدم کہ پارچہا نجس شوند در رفتن بمسارعت ومسابقت کردم ہر چند جہد نمودم سگ بجائے کہ لائے بسیار بود برابر من رسید وبا من بزبان فصیح وکلام بلیغ گفت کہ پیغمبر خدا صلی اللہ علیہ وسلم فرمود کہ حق جل وعلیٰ مے فرماید ان اللہ حرم علی نفسہ الظلم یا عباد فلا تظالموا۔ یعنی حق سبحانہ تعالیٰ مے فرماید کہ اللہ تعالیٰ حرام کرد ظلم بر ذات پاک خود پس اے بندگان من بایکدیگر ظلم نکنید پس تو چرا ظلم وتعدی کردی کہ شارع عام برائے مرور تمام روندگان است خواہ انسان باشد خواہ حیوان ومسابقت برین ظلم است در جوابش گفتم برائے خوف نجس شدن پارچہ قصد مسابقت کردیم طہارت جامہ شرط جواز صلوٰۃ ہست۔ سگ مرا جواب داد اگر پارچہ نجس گشتے بسہ بار شستن پاک شدے ونجاست کبر وفخر را اگر از ہفت دریا بشوئی ہرگز پاک نشود۔ اگر درویشے از راہ کبر بر سگ فخر کند با ومصاحبت اہل حق را جائز نیست پیش او بتواضع ایستادم وگفتم کہ اگر صورت از من کبر ونخوت ظاہر شدہ اکنون حقیقتاً ومعناً پیش تو بہزار عجز وشکست افتادہ ام۔ باز سگ بمن گفت کہ شیوۂ اہل حق ایثار ست نہ اختیار طرف خشک را برائے خود داشتہ وطرف لائے برائے من گذاشتہ تصوف نہ آنست کہ تو کردۂ۔ راہ اولیا نہ آنست کہ تو سپردۂ۔ ع شرمت بادا ز شرمت باد۔ این فقیر بہزار شرمندگی وسرافگندگی بطرفے کہ لائے بود بخشوع وخضوع ایستادم وطرف خشک بآن سگ گذاشتم سگ باز ہمی گفت کہ باین عقل ضعیف وادراک نحیف حق تعالیٰ اجل شانہ را نمی توان دریافت طالب کامل حق آنست کہ او را دل دانا باشد واوسط آنست کہ او را چشم بینا باشد وادنیٰ آنست کہ او را گوش شنوا باشد واگر ازینہا ہیچ کدام نباشد ویرا باید کہ طریقۂ ابرار کہ عباد وزہاد واتقیا واصفیا اند اختیار کند وبطریق صوفیہ مقربین کہ لا فرق بینی وبینہم در شان ایشان ست والفقراء ذاتہم فہو اللہ ایشان را شان ست وتخلقوا باخلاق اللہ نشان ست نہ در آید۔ العاقل تکفیہ الاشارۃ والجاھل لا تغنیہ العبارۃ۔ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَمَا كُنْتُمْ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ۔ وجود خود را با او واو را با خود باید دانست واو را دور نباید شمرد۔ وظاہر معنی آیت شریف چنین ست کہ خداوند تعالیٰ با شماست ہر جا کہ باشید وما نزدیک تریم بسوئے انسان از رگ جانش۔ پس باید دانست کہ بودن چیزے را با چیزے معیت خوانند واین بودن چیزے بچیزے یا بمجاز ست یا بحقیقت پس علمائے ظاہر مذہب اینست کہ این بودن چیزے بچیزے بمجاز ست نہ بحقیقت ومے گویند خدا تعالیٰ با ہمہ ذرات عالم ست

نہ بذات بلکہ بعلم و بر ہمہ ذرات قادر ست و مذہب عامۃ المتکلمین ہمچنین ست اما صوفیان بمعنی ظاہر قناعت نکنند حقیقت جزئی را طلب کنند و مذہب ایشان انیست کہ معیت حق تعالے با جمیع ذرات کائنات بحقیقت ست اے او بذات خود با جمیع اشیائے کائنات نہ چون معیت ست کہ متکلمان گویند و مفہوم علمائے ظاہر ست یعنی نہ چون معیت عرض ست با جسم و نہ معیت جسم با جسم ست و نہ معیت عرض با عرض ست و نہ معیت عرض با جوہر بلکہ معیتے ست خارج از معیات اربعہ و آیہ کریمہ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَىٰ ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا أَدْنَىٰ مِنْ ذَٰلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا - یعنی نباشند ازین رازگو ینده باہم سہ کس مگر کہ خدائے چہارم ایشان ست و عالم ست باعمال و احوال و اقوال آشکارا و نہانی و دانات ہمہ صفات و خطرات و کیفیات ظاہری و باطنی و نہ پنج تن رازگو باشند مگر کہ ششم ایشان خداست و نہ کمتر باشد ازین عدد و نہ بیشتر مگر کہ خداست بایشان ہر جا کہ باشند در سبع سماوات یا در زوایا ہفت زمین مطویات و آیہ کریمہ وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ ؕ بتامل بخوان و قرب حق تعالیٰ را از قرب بندہ بخود اقرب میدان ؎ زین معیت دم مزن بنشین خموش + این معیت در نیاید عقل و ہوش - اے برادر اقرب تمثلات قرب حق با موجودات قرب روح باجساد ست کہ روح از عالم امر ست نہ داخل بدن و نہ خارج و نہ متصل از دست و نہ منفصل از صفات جسم مبراست و از نقصان ملابست معرا باین ہمہ بہ جمیع اجزا بدن متصرف ست اگر ہزار سال با قالب ملابست داشتہ باشد ہیچ خلل و نقصان در طہارت و صرافت وے راہ نیابد ہمچنانکہ پیش از معیت قالب بود اکنون صرافت و لطافت ست ہیچ کثافتے پیدا نگرد و ہمچنین قرب حق را با خلق میدان کہ ہیچ ذل امکانی بہ تنزہ قدس ذات واجبی اثر نکرد فتبارک اللہ احسن الخالقین - چون حقیقت معیت روح را با جسم شناختی سر من عرف نفسہ فقد عرف ربہ دریافتی و طائفۂ ثانیہ را بہ حکم فکشفنا عنك غطائك فبصرك الیوم حدید غشاوہ از بصر بصیرت ایشان برداشتہ اند و در زمرۂ نظارگیان جمال اسمار ذات و کمال صمدیہ صفات داشتہ اند جمیع مظاہر مکنونات مرأت جمال با کمال صفات متعالیات گشتہ و انوار آفتاب عالمتاب بر ہر ذرۂ از ذرات موجودات یافتہ ہر حجابے از ہفتاد ہزار حجاب بحکم ان اللہ تعالیٰ الف حجاب من نور و ظلمۃ مظہر جمال صفاتی و آئینہ کمال اسمائی گشتہ کما قال النبی صلی اللہ علیہ وسلم لایزال العبد یتقرب الیّ بالنوافل حتی احبہ فاذا احببتہ کنت سمعہ الذی یسمع بہ و بصرہ الذی یبصر بہ و یدہ التی یبطش بہا و رجلہ التی یمشی بہا فلا فرق بینی

وبینهم آنکه متصف بقرب نوافل شده اند هر اثرے وهر فعلے وانفعالے وهر صفتے که از مظاهر ظاهر ست نزد این طائفه از حق ظاهر ست قل کل من عند الله حال ایشان ست وما بکم من نعمة فمن الله مآل ایشان است سبحان الله غریب کارے وعجیب اسرار یست که دل ایشان گنجینهٔ اسرار محبت آلهی گشته ومخزن صفات لاتناهی ونامش مفلس نهاده اند ع گدا بادشاه است ونامش گدا ست ۔ رباعی
آنکس که ترا شناخت جان را چه کند ۔ فرزند وعیال وخانمان را چه کند ۔ دیوانه کنی هر دو جهانش بخشی ۔ دیوانهٔ تو هر دو جهان را چه کند ۔
مقام قرب ومعیت از سالکان این طائفه کرا حاصل ست پائے عقل وعلم درین میدان بے پایان لنگ وگوش هوش در ادراک اسرار این موطن کر وگنگ بصر بصیرت علما ظواهر را در نظارهٔ انوار این جمال بجز از غمے هیچ واصل نه وعقل عقلا را غیر از جهل هیچ حاصل نه ؎ این معیت در نیاید عقل وهوش ۔ زین معیت دم مزن بنشین خموش
وحصول این قرب ومعیت ثمرهٔ قرب نوافل ست طائفه ثالثه را چون جذبهٔ آلهی دریابد بحکم جذبة من جذبات الله خیر من عبادة الثقلین به سابقه عمل رفع حجب ظلمانی ونورانی شود ومشاهدهٔ مرتبهٔ احدیت ذات مشرف گردد وهمه علوم مضمحل وتمام رسوم باطل شود حدود متلاشی تعریف وتمیز لاشئے گردد وحقیقت لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلّٰهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ هویدا وسر كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهٗ ونور هُوَ الْاَوَّلُ وَالْاٰخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ پیدا گردد هستی موهوم به هستی موهوب مبدل شود ؎ موج بحر لمن الملک بر آید ناگاه ۔ غرق گردند دران بحر چه درویش چه شاه ۔ خرمن هستی موهوم چنان میسوزد ۔ آتش عشق که نے دانه بماند نے کاه ۔
وحقیقت لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ وحقیقت توحید روئے نماند وبکنه انا من اهوی ومن اهوی انا وبقول شیر بیشهٔ میدان حقیقت وشاه لشکر مبارز معرفت وطریقت حضرت علی کرم الله وجهه مَا رَاَيْتُ شَيْئًا اِلَّا وَ رَاَيْتُ اللّٰهَ متصف گردد چون این مرتبهٔ علیا حاصل شد بحقیقت ایمان وکنه اطمینان واصل گشت ونصف دائرهٔ ولایت ونیمه راه اسلام را قطع کرد وباقی اکثر مما قطع وطوے درین مقام واصل آگاه جان خود را گم کند که هر چند خود را جوید حق را یابد ؎ چو ممکن گرد امکان بر فشاند ۔ بجز واجب در و چیزے نماند ۔ رباعی
روزان بتو بودم ونمیدانستم ۔ شب با تو غنودم ونمیدانستم ۔ ظن برده بدم دوش که من جمله منم ۔ من جمله تو بودم ونمیدانستم ؛
روزے شخصے بر دروازهٔ سلطان العارفین بایزید بسطامی قدس الله سره السامی آواز داد ۔ این ابویزید ساطان در جوابش گفت ذَهَبَ اَبُوْ يَزِيْدَ فِي اللّٰهِ يَبْحَثُ عَنِ اللّٰهِ ۔ یعنی شخص بر دروازه گفت بایزید کجاست فرمودند که بایزید رفت وگم شد باجماعت که در حق سبحانه گم شدند تا ابد الآباد رجوع بوجود بشریت

خود نکنند۔ اے برادر اوّل یافت ست بعد از نایافت در آخر کار نایافت ست چنانچہ بصر و بصیرت طائفہ
اولیٰ را در معرفت حالت طائفۂ ثانیہ بجز از عمی حاصل نہ وطائفۂ ثانیہ را در معرفت حالت این طائفہ علیہ
بجز جہل و عمے نصیبہ نیست اے سالک آگاہ الوصول بھذہ الحالات الشریفۃ والمقامات العجیبۃ
ممکن را واجب نمیگرداند و واجب را ممکن نمے سازد الحق حق والعبد عبد قال الغوث الاعظم
کل حقیقۃ ردہ الشریعۃ فھو الحاد و زندقۃ نظم ممکن زتنگنائے عدم تا کشید رخت
واجب بجلوہ گاہ عیان تا نہادہ گام۔ درحیرتم کہ این ہمہ نقش و نگار چیست۔ بر لوح صورت آمدہ مشہود خاص و عام
ہر یک نہفتہ نیک ز مرآت آن دگر۔ برداشتہ ز جلوۂ احکام خویش کام۔ بادہ نہان و جام نہان آمدہ پدید
در جام عکس بادۂ و در بادہ عکس جام۔ ع گوید آنکس درین مقام فضول۔ کہ تجلی نداند و ز حلول پس حصول
این مرتبہ ثمرۂ قرب فرائض ست طائفہ رابعہ کہ وصول ایشان از راہ اصطفا و اجتبا و تدنی و تدلی ست
از احوال ایشان چہ گویم و چہ نویسم آنجا عبارات منتفی و اشارات منتہی ست بیان در آنجا عین
استتار ست علم آنجا عین جہل ست قال الغوث الاعظم سألت عن الرب ما علم العلم
قال الرب جھل العلم اے برادر چون عالم نماند علم از کجا ماند آنجا ہمہ عرفت ربی بربی ست
نظم قرب حق یابندہ دور است از قیاس۔ بر قیاس خود منہ آنرا اساس۔ قرب نے بالا و پستی رفتن ست
قرب الحق از قید ہستی رفتن ست۔ نحن اقرب گفت من حبل الورید۔ تو فگندی تیر فکرت را بعید۔
این معیت را نباید عقل و ہوش۔ زین معیت دم مزن بنشین خموش۔ قال الغوث الاعظم
من اراد ان یبین الحال بالمقال فقد کفر اے برادر اخص خواص اولیا را ازین مقام بہرہ
نیست و بجز از عمی و جہل ہیچ نصیبہ نہ زیراچہ این مقام قرب و معیت خاص مقام انبیا و رسل ست۔ مگر
بعضے اولیا را کہ بتربیت حضرت نبوت علے مصدرہا الصلوۃ والسلام واصل گشتہ باشند کہ بصر اولیا
در انوار این قرب و معیت منتفی میگردد چنانچہ بصرہا در برق خاطف مستتر میشود۔ اے برادر ہدایت
باین مرتبہ علیا بے عنایات ازلی نیست ذلک فضل اللہ یؤتیہ من یشاء واللہ یختص برحمتہ
من یشاء و حصول این مرتبہ علیا ثمرۂ بین القربین المذکورین ست کہ اعتدال از خاصۂ آنحضرت صلی اللہ
علیہ وسلم و انبیا و رسل و بعضے اولیا را بقدر استعداد آن ہم بہرہ و نصیبہ است۔ اے سالک آگاہ باد
و معلم و موصل کمال این راہ عشق ست و بس فنسأل اللہ کما عشقہ ومحبتہ حتی رزقنا اللہ

ایانا وایاکم عجائب اسرار وغرائب تجلیاته وانواره فلنختم کلامنا بکلام مثنوی المولوی المعنوی ؎ شاد باش ای عشق خوش سودای ما + ای طبیب جمله علتهای ما ۔
ملت عاشق ز ملتها جداست + عاشقان را مذهب و ملت خداست + آنکه عاشق نیست او در آب در +
صورت خود بیند ای صاحب نظر + صورت عاشق چو شد فانی از و + پس در آب اکنون که را بیند بگو +
عاشقان را شد مدرس حسن دوست + دفتر و درس همه شان روی اوست + آتشی از عشق در جان بر فروز
بر سر فکر و عبارت را بسوز + آن طرف که عشق می افزود درد + بو حنیفه شافعی درسی نکرد
عشق آن شعله است کو چون بر فروخت + هر چه جز معشوق باقی جمله سوخت + ماند الا الله باقی جمله رفت
شاد باش ای عشق شرکت سوز رفت + در نگویم عقلها را بر درد + ور نویسم بس قلمها بشکنند
بعد ازین گر شرح گویم ابلهی ست + زانکه شرح او ورای آگهی ست + در نیابد حال پخته هیچ خام
پس سخن کوتاه باید والسلام + چون سالک در شغل خود را فانی ست و علم فناء خویش در مشاهده در آید
واصلا از وجود او علم او نشان نماند صاحبان این طریقت این را فنا میگویند و چون علم فنا هم بکلی بر رفت که علم العلم هیچ نماند آن برا فناء فنا گویند و فناء اتم خوانند و نزد من آنست که چون از کثرت ذکر این حالت برا ینکس روی دهد و خیال این فنا مدام ملحوظ بماند تا که ملکه گردد که وجود هوش و گوش و عقل و فهم بر آنکس منکشف گردد
که من تمام فانی ام به نسبت خود که در من هرگز بقا نیست و این علم تیقن گردد و زائل نشود چه هیچ حرکت و سکون از خود و از غیر خود نیاید مگر از خدا جل جلاله پس هر این کس فناء اتم آمد من عرف نفسه بالفناء و چون خود را مع تمام مخلوقات عدم محض دید و فنای مطلق شناخت و حق حقیقت خود بکلی دریافت نه بدریافت خود بلکه به تعلیم پروردگار خود جل جلاله فناء تمام شد و باز این وجود موهوب خود را تمامی بقیومیت حق قائم دانست که در هر آن قائم مطلق و موجود به حق مرا موجود و قائم میدارد و مدام مدد وجود از آن طرف چنانچه فتیله را از روغن تازه در چراغ مدد میرسد که باو قائم و من و جمله مخلوقات بدین دستور پس درین مقام خوف و رجا بکلی از غیر حق برخاست ۔
حقیقت فناء و بقاء این کس را منکشف شد پس در هر آن فناء و بقاء در یک ذات واحد بمرتبه کمال آمد پس در هر آنی که فنا ست بقا هم با وست مقام فنا فی الله و مقام بقا بالله همین جا تمام یافت والسلام علی رسول الله و آله واصحابه و تابعیه ۔ ذات حق سبحانه تعالی من حیث هی مجردة عن الاسماء والصفات والنسب والاعتبارات ۔ مدرک و مفهوم و مشهود و معلوم هیچکس نتواند شد و محکوم علیه

هیچ حکمے نمیگردد ولیکن باعتبارات التجلیات والنسب والاعتبارات علی قدر الطاقة
البشریة والاستعدادات ـ معلوم ومشهود میگردد وآن حقیقت علیه اول تجلی کرد علماً بشانے
کلی جامع جمیع شیون الٰهیه وکونیه ازلیه وابدیه بآن طریقه که ذات خود را مستجمع جمیع حقائق ونسب واعتبارات
واسماء وصفات چه ثبوت نسب وچه تجرد از نسب بلکه تجرد از تجرد نیز یافت امّا بر وجه کلی جملی بے اعتبار
وامتیاز شیون از یکدیگر واین صورت معلومه ذات را حقیقت محمدی علی مظهر الصلوٰة والتسلیمات برزخ
کبریٰ ومرتبهٔ قاب قوسین او ادنے گویند واگر بآن ملاحظه عدم اعتبارات کنند احدیت گویند واگر با ملاحظه
اثبات اعتبارات کنند واحدیت گویند وباصلاحیت وے اعتبارین مذکورین را همان حقیقت محمدی گویند
پس ظهور جمیع اسماء متقابله چون هادی ومضل ومعطی ومانع ومعز ومذل وباسط وقابض ورافع وخافض واسماء
غیر متقابله وجمیع حقائق مختلفه وجمیع افراد متعدده از اعلےٰ وادنے ونفیس وخسیس از عرش تا به فرش وملائکه
علوی وجنّه سفلی همه ناشی ازان حقیقت محمدیؐ ست وقول رسول مقبول علیه السلام اوّل ما خلق الله نوری
ثم خلق الله ما خلق الله نوری وقول لولاک لما خلقت الافلاک ونعم لولاک لما اظهرت الربوبیة وندائے
یا محمد انت عشقی وانا عشقک تا هفتاد هزار سال برآن اند برانکه هرچه هست ونام هستی برو نهادند
همه منتشی ازان حقیقت علیه است پس ظهور ذات در پردهٔ صفات ست وظهور صفات در پردهٔ اسماء وظهور اسماء
در پردهٔ مظاهر هرچه در عالم موجود ست حسن ذاتی دارد وقبح نسبی واضافی چنانچه سمیت زهر هم صفتے ست
کامل الحسن که اهل زهر دانند وبه نسبت اهلاک غیر او را قبیح پندارند وچون حدّت آهن شمشیر فی نفسها صفتے
است حسن اگر بموقع شود واگر استعمال بے موقع نموده آید قبیح پندارند پس هرچه در حیّز خلق آید به نسبت
آنکه حق تعالےٰ پیدا کرده است در وے حکمتهائے عجیبه وکمالات غریبه است ربّنا ما خلقت هذا
باطلاً ـ شعر این ست زیرا که حکیم قصد ایجاد باطل نه کند ؎ برگ درختان سبز در نظر هوشیار ـ
هر ورقے دفتریست معرفت کردگار ـ للحافظ الشیرازی ؎ پیر ما گفت خطا در قلم صنع نرفت ـ
آفرین بر نظر پاک خطا پوشش باد ـ چون قرآن من شیٔ الا یسبح بحمده دریافتے انوار آفتاب
عالمتاب را در ذرّه خوار واسرار بحر زخّار در قطره بمقدار یافتے در هرچه نظر کند خدا را بیند ـ اینست کمال
مرد در راه خدا ـ قال امیر المومنین علی کرم الله وجهه ما رایت شیئاً الا ورایت الله فیه
ونیز از وے منقول ست ما رایت شیئاً الا ورایت الله پس حقیقت محمدیؐ جامع است مر جمیع

مخلوقات علویه و سفلیه کلیه و عینیه را و باعتبار مقتضیات اسما و متقابلات مظهرات مختلفه و محل تجلیات متنوعه ظهور مے یابد * و زحق ما هر یکے خبطے و قسمے است * معاد و مبدء هر یک ز اسمے است * بدان اسم اند موجودات قائم * و زان اسم اند در تسبیح دائم * بمبدء هر یکے را مقصد رسید * بوقت بازگشتن چون در شد * ازان در کامد اول هم بدر شد اگرچه در معاش او در بدر شد * تجلیات حق سبحانه دو قسم است. جلالی و جمالی. جلالی چون اعدام و کفر و شرک و ضلالت و اضلال و اهلاک مطلق و استتار حق و اعوجاج از نهج قویم و انحراف از صراط مستقیم و این امور را شارع بشیطان نسبت فرموده و مظهر اتم و مجلائے اکمل این اشیاء ابلیس آمد و اعوان و تابع او و لهذا هر چیزے که ازین امور یافته شود آن صفت را اضافه بشیطان کنند و نیز حدیث ان الله تعالی سبعین الف حجاب من نور و ظلمة مشعر آنست که هرچه نورانی ست چون ایجاد و اظهار و لطف و رحمت و علم و یقین احوال و مقامات و معارف و اخلاق حمیده همه جمالی و رحمانی اند و هرچه ظلمانی ست چون اعدام و بطون و قهر و جلال و جهل و گمان و خطا و نسیان و رسوم و عادات و جمله اخلاق ذمیمه جلالی و شیطانی اند *

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ۞ اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ وَالصَّلٰوةُ عَلٰى رَسُوْلِهٖ مُحَمَّدٍ وَّاٰلِهٖ اَجْمَعِيْنَ ۞ اما بعد ابلاغ سلام محبت التیام از درویش دلریش عبدالرحیم بجناب فضائل و فواضل مآب کمالات اکتساب مرکز ولایت مخزن ارشاد و هدایت اخوی اعزی شیخ محمد زاد الله العزت والجد. واضح آنکه درد و غم عشق بوالهوس را ندهند * سوز دل پروانه مگس را ندهند * عمرے باید که یار آید بکنار * این دولت سرمد همه کس را ندهند * طالبان حق همتی دارند که بکونین سر فرو نیارند اَلْجَنَّةُ سِجْنُ الْعَارِفِيْنَ اَىْ بِدُوْنِ وِصَالِهٖ كَمَا اَنَّ الدُّنْيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِيْنَ اَىْ بِدُوْنِ مَعْرِفَتِهٖ كَمَالِهٖ - اگر وعده دیدار جمال یار در بهشت نبودے هرگز ذکر از زبان ایشان کسے نه شنیدے و دوزخ چون حالے از جمال ست بنا بران موضع قهر و جلال ست و ازینجاست دعاء رسول مقبول علیه و علی آله التحیات والتسلیمات اَللّٰهُمَّ اِنَّا نَسْئَلُكَ الْجَنَّةَ وَنَعُوْذُبِكَ مِنَ النَّارِ. پیدا گردد و حقیقت رضامندی حق جل شانه از مستدعی بهان و غضب از مستعی عنها هویدا گردد و آنچه از سلطان عارفان پیشوائے عاشقان بایزید بسطامی قدس سره السامی منقول ست که اگر بر زبان او ذکر دنیا رفتے وضو ساختے و اگر ذکر بهشت و نعیم عقبے رفتے غسل کردے ازانکه دنیا حادث ست بذکر او وضو او لے و عقبے جائے قضائے شهوت است بذکر او غسل احرے پس از جهت ارشاد طالبان و امداد سالکان ست که زنهار زنهار الذ انهما مطلوب و محبوب خود نسازند و ذکر آنها را در دل نگمارند و ذکر آنها را

برزبان نیارند واگر سهواً ذکر گردد بتوبه و استغفار تعجیل نمایند و وضو و غسل از لوازم کمال توبه و استغفار دانند۔
اے برادر قصه مردان دیگر و مخنثان و مؤنثان قصه دیگر۔ قال علیه الصلوٰة والسلام طالب الدنیا
مؤنث و طالب العقبیٰ مذکر و ایضاً قال علیه الصلوٰة والسلام الدنیا حرام علی اهل
الآخرة والآخرة حرام علی اهل الدنیا وکلاهما حرام علی اهل الله ؎ تو و طوبیٰ و ما و قامت یار ؛
فکر هر کس بقدر همت اوست ؛ قیمة المرء همته هر چه مقصود تست معبود تست ؎ گر گل گذرد بخاطرت گل باشی ؛
ور بلبل بیقرار بلبل باشی ؛ همت عوام کالانعام همه پوست و همت صالحان و عابدان همه از پوست و همت عاشقان
و عارفان همه اوست ؎ نیست بر لوح دلم جز الف قامت یار ؛ چکنم حرف دگر یاد نداد استادم ؛
اهل الدنیا فی نیران مبین واهل الآخرة فی خسران مبین واهل المحبة والعرفان فی شهود
و عیان مبین لولا الحمقا لخربت الدنیا۔ منقول ست واهل الجنة بلها کلام مقبول ست حمق شان
چیست مزخرفات فانی را و موهبات آنی را بر نسیم مقیم ابدی سرمدی ایثار کردن و بلهٔ شان چیست از قصور
همت حور و قصور اختیار نمودن و از غفلت و نسیان طلب بستان کردن و از طلب کمال و جمال حضرت حق
باز ماندن فاعتبروا یا اولی الابصار و تفکروا یا اولی الافکار ؛ شعر سوف تری اذا انکشف الغبار ؛
افرس تحت رجلك ام حمار ؎ بدانی چون شود این غبار ؛ که بر لاشه یا بر اسپے سوار ؛
اللهم اقطع عنی مایقطعنی عنك وخلصنا عن الملاهی وارنا حقائق الاشیاء کما هی
پس دل و زبان را از ذکر دنیا باز داریم و روے بحقیقت کار آریم مقربان آگه و محرمان درگاه و رسطے مقامات
عالیات بند نشوند و باقامت در مقامات خرسند نگردد و سلوک اجمالی را پسند نه کنند تا ادائے حق مقام
فروتر نه کنند عروج بمقام برتر نه نمایند ؛

بسم الله الرحمن الرحیم الحمد لله والصلوٰة والسلام علی رسوله محمد وآله اجمعین ط
اما بعد از فقیر عبدالرحیم بعد از سلام خیر انجام بخدمت آن عاشق آگه و عارف اسرار درگاه میان شیخ محمد [illegible] و
واضح آنکه عمر عزیز را بعزیز اعمال صرف باید نمود تا در آخرت خسارت نشود اگرچه جمیع حسنات حسنه اند۔
لیکن بحکم حسنات الابرار سیئات المقربین حکم دیگر دارد لا یعرفه الا العارفون العاشقون
ولم یعرفه العلماء الکاملون سلطان العارفین بایزید گفت توبة الناس عن الذنوب
وتوبتی عن قول لا اله الا الله و مصطفیٰ صلی الله علیه وسلم فرمود افضل ماقلت انا والنبیون

من قبلی لا اله الا الله کس نداند که بایزید قدس سره مخالفت کرده است ان لا اله الا الله
نیز بزبان ست نه بدل لا اله الا الله گفتن دیگر ست و لا اله الا الله دانستن دیگر ست و لا اله
الا الله شدن دیگر ست پس توبه سلطان العارفین از درجه عوام اینست که مرتبه اول ست فافهم اینجا
بانت مشروع در اثبات ست و بحکم العشق نار فی القلوب یحرق ما سوی المحبوب والمحدث
اذا قورن بالقدیم لم یبق چندان باید سوخت که عاشق سوخته گردد و چون عاشق سوخته شد بعضے
مظهر عشق مے ماند و در بعضے معشوق ما رایت شیئا الا و رایت الله شعر باول ست ؎
چون از تو بجز عشق نجویم بجهان ÷ خواهی تو وصال جو و خواهی هجران ÷ هجران و وصال تو مرا شد یکسان ÷ بی عشق تو بودنم نداز و سامان
مبنی از ثانی ست علی اختلاف الاستعدادات اختلف الحالات درس و تدریس بے
حضوری کقلقه زبانی ست و تضیع وقت انچه در سینه است درسی نه اما افتراق نباید الافتران ثم
الاقتران دوام شهود و حضوری را نصب العین دارند و در هرچه مشغول باشند عین وصل ست
و اگر بے شهود و حضوری مشغولی بصلوٰة و تلاوت اند عین وبال ؎ سر رشته دولت ای برادر بکف آر ÷
وین عمر گرامی بخسارت مگذار ÷ دائم همه جا با همه کس در همه کار ÷ میدار نهفته چشم دل جانب یار ÷ قل الله ثم
ذرهم الله الله میان محمد معظم را معلوم آنکه غفلت و لو کان ساعة کفر ست مسلمان باید زیست
بے یاد خدا زیستن بصورت مرگ ست بلکه بدتر از مرگ و میان ولدار بیگ را چه نویسیم که خود دانا و فهمیده
اند انچه احسن و اهم باشد مشغول باشند و دیگر نوشته بودند که کتابے نوشته باشند مخذوما چون فرصت
کم ست نوشتن میسر نمی آید با این هم هرچه شما بنویسند در باب او حلے و جوابے و شرحے نوشته خواهد شد
و بے سائل میسر نے آید امام شافعی رضی الله عنه فرمود علم علما العلم من نمیرسد و تمام علم من باین
مسئله صوفیه نمیرسد الوقت سیف قاطع فعلیك الوقت ÷
مشیخت مآب حقائق و معرفت اکتساب برادر شیخ محمد و شیخ معظم و دلدار بیگ از درویش ولی بعد
از سلام خیر انجام واضح آنکه الوقت سیف قاطع پس لاچار سعی تام در حصول آگاهی دوام باید کرد که سعادت
در عبادت ست و شقاوت در فراغت التصوف کله جد لا یختلط فیه هزل کان رسول الله صلی
علیه وسلم دائم الفکر متواصل الحزن. هرچه ز حق باز دارد و از خود باز دارد ما شغلك عن الحق
فهو صنمك و دنیاك ؎ چیست دنیا از خدا غافل شدن ÷ نے قماش و نقره و فرزند و زن ÷ بطالعه

کتاب. و مذاکرهٔ علم چندان توغل کنند که داخل والعلم حجاب الاکبر گردد باید که چنان کنند که در حصل العلم رفع حجاب گردد و سے علم حق در علم صوفی گم شود ÷ این مثل کے باور مردم شود ÷ و حدیث بزرگانست کن طالب الاستقامت ولاتکن طالب الکرامت اوقات عزیز را مغتنم شمار و انفاس خود را بے آگاهی مگذار کن لله والافلاتکن باید که دراز و یا کیفیت و کمیت نسبت کوشش کنندے تو نخود گم شو که توحید این بود گم شدن گم کن که تفرید این بود ÷ سَأَلَ الْغَوْثُ الْاَعْظَمُ عَنِ الرَّبِّ عَنْ عِلْمٍ فَاَجَابَ اللّٰهُ تَعَالٰی اَجْهَلُ الْعِلْمِ. فَافْهَمْ. چنان باشی که خود را از غفلت برآری و دیگران را نیز بحکم آیه کریمه فَاسْتَقِمْ کَمَا اُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَکَ. الله الله. الله وَلَیْسَ فِی الْوُجُوْدِ سِوَی اللّٰهِ ع قلم اینجا رسید سر بشکست ÷ حامداً و مصلیاً و مسلماً. اما بعد از احقر العباد عبدالرحیم بعد از سلام خیر انجام محبت التیام واضح آنکه اے برادر کار عاشق سوز و دم و ساز تمام ست و شیوہ معشوق کرشمه و ناز ست و طریقه عاشق همیشه عجز و نیاز ے زہد و دین همه پیران ره را ÷ محاسنها بخون دل خضاب ست ÷ همه مردان درین ره زین مصیبت ÷ جگرها تشنه و دلها کباب ست ÷ فرض عشاق ست توجه دوام و هرچه از آنحضرت وے را باز دارد بروے حرامے کل نوم علی المحب حرام ÷ قال علیه الصلوٰة والسلام من شغلک عن الحق فهو دنیاک وصنمک. از ان لاابالی یعنی عارف شبلی پرسیدند که ماصفة العارف قال صم بکم عمی. قول حبک الشیٔ یعمی ویصم موید انیست اے برادر چون لا اله الا الله را فهمیدی و کل شیٔ هالک الا وجهه را دانستی سر ما رایت شیئاً الا و رایت الله فیه را معلوم کردی پس بهرچه روی آری بحق روے آورده باشی هرچه بینی حق را بینی هرچه شنوی حق شنویے این ست کمال مرد در راه خدا ÷ در هرچه نظر کند خدا را بیند ÷ اے برادر زہد و تقوی مرتبه علیاست اما عشق مرتبهٔ دیگرست. در قول حق سبحانه جل شانه یا ایها الذین آمنوا بالله و رسوله رمزے ست و در قول صحابی نومن ساعة سرے ست که اہل ظاہر چه دانندے هر که او چون یوسف گم کرده نیست ÷ گرچه ایمان آورد آورده نیست ÷ نه آنکه هر که لا اله الا الله بدل گفت بشرف ایمان حقیقی مشرف شد هیهات. بون بعید بینهاست. قوله سبحانه وَمَا یُؤْمِنُ اَکْثَرُهُمْ بِاللّٰهِ اِلَّا وَهُمْ مُشْرِکُوْنَ ط و قول علیه السلام اَهْلُ لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ کَثِیْرُوْنَ وَالْمُؤْمِنُوْنَ قَلِیْلُوْنَ ط وال بر لطیفه الیست که اہل دل دانند نه محجوبان آب و گلے چون نسبت تو شد محقق ÷ خیزد همه نعرهٔ انا الحق ÷ اینجاست نهایت طریقت ÷ این ست خلاصه حقیقت

واصلان ہائے تتبہ کمال ہستے بہا سوونند ہر نفس را نفس واپسین شمارند و آن خود را آن مرگ انگارند مجاہدان چون از کلفت رستہ اند مشاہدہ یافتہ اند ہر چہ کنند بالفت کنند و بکلفت تمام رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم حتی تورمت قدماہ صحابہ عرض کردند کہ در شان تو لیغفر لک اللہ ما تقدم من ذنبک وما تأخر وارد شدہ است چرا تعب میکشی فرمود افلا اکون عبداً شکوراً۔ خواب و بیداری یکسان باید کرد۔

تا مرتبہ حیات قلب میسر شود ؎ نہ پنداری کہ مہرت از دل عاشق رود ہرگز ٭ چو میرد مبتلا میرد چو خیزد مبتلا خیزد ٭ ہر جہولا استفسار نمودن کیفیت سلوک کردہ بود گفتم درحق من لم یکن فی الناس کاحد من الناس کیفیت سلوک رجال لا تلہیہم تجارۃ ولا بیع عن ذکر اللہ اظہار زیادتی استعداد نمود و طلب اذن تجرید نمود گفتم کہ یک حرفے گویم و این اختیار شماست این کار مصلحت نیست ؏ رند عالم سوز را با مصلحت بینی چہ کار ٭ ہمہ اختیار دارد ہوس نگر و عاشقی دیگر است۔ الحذر الحذر ریا بین الماء والمدر ٭

سبحان خالقے کہ صفاتش ز کبریا ٭ بر خاک عجز می فگند عقل انبیا ٭ گر صد ہزار سال ہمہ کائنات خلق ٭ فکرے کنند در صفت عزت خدا ٭ آخر بعجز معترف آیند کای الٰہ ٭ دانستہ شد کہ ہیچ ندانستہ ایم ما ٭

والصلوٰۃ علی المظہر الاتم والاکمل مجلاہ الاحسن والاجمل محمد الاوصل وعلی آلہ واصحابہ الاکمل۔ اما بعد از درویش دلریش عبدالرحیم ابن کمالات اکتساب ولایت مآب عالم فروع واصول ماہر طریقہ ایصال و وصول اعنی برادرم میان شیخ محمد بعد از سلام خیر انجام مطالعہ نمایند اے برادر مراسم توجہ قلب اہل قلب توحید ست قال علی رضی اللہ عنہ الاخلاص فی التوحید ہو سلب الصفات واسقاط النسب والاضافات۔ نکتہ در اثبات اسم ذات بعد از نفی ہمین است عمرے صرف باید کرد وسعی بلیغ باید نمود کہ نفی ہر معلومے وموہومے باید کرد و اثبات مجہول باید نمود کہ کار مقربان ہمین ست حسنات الابرار سیئات المقربین سیر آفاقی و انفسی کار مبتدیان ست و متوسطان عالی ہمتی را ازین ہر دو گذشتن واجب ست سیر و سفر بارے دیگر ست و بار در آغوش دیگر وانا من اہوے ومن اہوے انا اصحاب طریقت را لازم ست کہ در ہر نفی اثبات کنند و در ہر اثبات نفی کنند خواہ نفی و اثبات خواہ باثبات خواہ بمراقبہ علیک فعلیک والسلام انچہ نوشتہ شدہ است او را مطالعہ نمایند خواہند نمود کہ وقتے ست تتمہ وصیت آنکہ یا دوست یا با دوست وہر چہ جز اوست نہ نکوست ہر کہ در دوام آگاہی کوشد و روے بعدم صرف آرد نیکوست والسلام والاکرام ٭

از درویش دلریش عبدالرحیم برادرم شیخ محمد و دلدار بیگ را بعد از سلام معلوم آنکہ قل اللہ وذرہم

سوی الله در دوام آگاهی سعی بلیغ نمایند و تکیه بر زندگانی نباید کرد و بحکم خیرُ النّاسِ من ینفع النّاسَ ÷
خلق را بخدا باید رسانید آگاه باش آگاه باش آگاه باش ÷
حامداً و مصلیاً و مسلماً - اما بعد آن سالکهٔ طریقت و آن طالبهٔ حقیقت و آن والیٔ درگاه اسمٰی
ام عبید الله جعلها الله تعالی من الذاکرات الواصلات و من القانتات والصادقات و رزقها
الله الفناء والبقاء - بعد از سلام خیر انجام مطالعه نمایند که باشغال ظاهر چندان مشتغل نگردند که از علو
احوال باطنه باز مانند قال علیه السلام من ابتلی بالسفر الظاهر فقد حرم من السفر الباطن
دل بیدار بدست آر اگر تعلقات کونین بر تو افتد ذره حجاب بر دل تو نیفتد صاحب الطریقه والحقیقه حضرت
خواجه نقشبند قدس سره آیهٔ کریمه را که رجال لا تلهیهم تجارة ولا بیع عن ذکر الله اکثر برین معنی
حمل مے فرمودند اگرچه از عدم تجارت و بیع مراد تجرید از ین هر دو باشد ای لا یشغلون بامر من
امور الدنیا والمعاش لکثرة اشتغالهم بذکر الله حسن قال و بهجت در دوام ذکر ذی الجمال ست
و وبال و نکال در غفلت از حضرت قهار ذی الجلال ست دل بدست آر اندیشه باد کمال هر چه خواهی بکن از
کار ہ از درون شو آشنا و از برون بیگانه باش ÷ و اینچنین زیبا روش کم مے شود اندر جهان ÷
قال علیه الصلوة والسلام الصوفی هو الکائن البائن انوثت و ذکورت در راه خدا
هیچ دخلے ندارد و نسائے که عشق خدا دارند رجال اند و رجالے که عشق خدا ندارند بدتر از نساء طالب المولےٰ مذکر
هر که باشد و طالب عقبیٰ مخنث هر که باشد و طالب الدنیا مؤنث هر که باشد در ذکر چندان کوشد که کلفت از میان
برخیزد و اشتغال ظاهری مانع اشتغالِ باطنی نشود و علی الدوام یعنی در خواب و بیداری ذکر جاری گردد بعد ازان
هم فاکر بود هم مذکور قلم اینجا رسید و سر بشکست - دوم آنکه طالب را اول توجه بر قلب صنوبری باید فرمود چون
توجه مذکور استقرار یابد بعد ازان توجه بجمیع دلالت باید کرد اول بر تجویف قلب و چون علامات و انوار تجویف
مذکور حاصل آمد توجه بر تجویف ثانی باید فرمود علیٰ هذا القیاس حال تجویفات دیگر - جواب استفسار سوم آنست که
شیخ توجه بر قلب مرید کند بعد ازان که توجه اندکے استقرار یابد توجه باندرون قلب کند بعد ازان توجه بجمیع قوی
و اعضائے وے نماید سر یا تا و القاء هر شے که خواهند بکنند خواه نسبت ذکر خواه نسبت جذبه خواه نسبت شهود
خواه نسبت فنا یا بقا صحت و برائے سلب نسبت ذکر و سلب نسبت جذبه و سلب نسبت شهود والسلام
لیکن الحال بسبب بعضے موانع آمدن میسر نمے شود - ان شاء الله تعالی العزیز قصد مصمم ست که البته فقیر

آنجا خواهد رسید و این ضعیف را چند روز آزار اطلاق و حرارت بود مکتوب مرغوب نوید صحت آورد. لیکن چون نقاهت بود جواب استفسارها مفصل نوشتن میسر نیامد. انشاء الله تعالیٰ من بعد مفصل نوشته خواهد شد جواب استفسار اول آنکه اکثر اهل طریق نسبت رابطه را بر ذکر مقدم دارند. بنزد این ضعیف معمول آنست که نسبت رابطه را با ذکر جمع باید کرد تا حقیقت ذکر بوجه احسن واوثق حاصل گردد و انوار نسبت رابطه در ذکر و انوار ذکر در نسبت رابطه بوجه اکمل ظهور یابد که طالب از هستی خود خالی شود و به هستی برزخ متجلی گردد توجه بذکر کنند جمع نماید بین الرابطه والذکر پس نسبت ذکر بطالب نخواهد بود بلکه از برزخ صادر خواهد شد. کما یجمع العبادة والشهود فی مرتبة جمع الجمع.

بسم الله الرحمن الرحیم. الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی رسوله محمد و آله اجمعین. اما بعد تائیدات سبحانی و توصیفات ربانی متوالیه و متکاثره بجناب آن عارف کامل و عالم عامل مقتدائے طالبان اهل شهود و یقین زین العابدین قدوة العارفین باد. بعد از سلام محبت التیام باشتیاق تمام واضح آنکه مکتوب مرغوب رسید از مطالعهٔ آن فرحت کثیر حاصل گردید از مطالعه استقامت اوضاع و حصول احوالات عجیبه که در وے مندرج بود حمد و شکر حق تعالیٰ بجا آورده شد. الحمد لله علی احسانه. و اشتیاق فقیر را از اشتیاق خود قیاس کنند.

برادر دینی محب یقینی یعنی صلاح آثار میان شیخ عبدالله جیو همیشه بیاد حق محظوظ و در حفظ وے محفوظ بوده ذاکر و شاکر باشند. بعد از سلام آنکه مدتست بدعائے و سلامے و پیامے و حفظ و زبان متاذر نساخته اند از بیمعنی خاطر فقیر نگران است که حسن عروسی را بکدام موسم قرار داده اند چون اند و چگونه اند و احوال چه نسبت و حقائق و معارف ظاهری و باطنی خود مشرح و حالی نموده بفرستند که در کدام سیر و سلوک هستند. فکر در کارے کن که بجز حق را بنده نشوی و کارے کن که فردا شرمنده نشوی حیات دنیا سهل ست غافل بودن از حق مطلق جهل امروز که در دست چوگان ست گوے در میدان ست نیز بیا که وقت مجرائے رحمان است والا فردا نه گوے در میدان یابی و نه در دست چوگان. دنیا فانی ست با حق مشغول بودن سعادت دو جهانی ذره یاد آگاهی به از هزار بادشاهی طلب مولے از همه اولے اندیشه اهل معرفت در طلب دوست باعث خلاصی اوست که خلاف نفس فرض عین و ضیافت حق سعادت دارین اهل یاد همیشه شاد اگرچه در معاش ضرور رضامندی امیر و سلطان هست اما در معاد ضرورتر رضامندی رحمان است رضامندی حق در کار است

تدبیر دنیا و اہل دنیا چہ اعتبار ست دنیا روزے چند ست عاقبت کار با خداوند ست و خدمتہائے دینی خود را طالب باش و ہر نفس غالب اگر در خانہ کس ست یک حرف بس ست ؛

حق سبحانہ تعالےٰ جل شانہ آن محب حقیقی دوست حقیقی مشیخت مآب کمالات اکتساب برادرم میان شیخ عبد الوہاب جیو را ہمیشہ در حفظ و حمایت خود داشتہ کمالات و غائبات مقام خود بمحض فضل و کرم خویش عنایت فرماید - اخوت پناہا دو معبود گفتن کفر شریعت است و دو موجود دیدن کفر طریقت - ع

تو مباش اصلا کمال این ست و بس ؛ جہد باید نمود و سعی بلیغ باید کرد و چندان چقماق ذکر بر سنگ دل نہ کہ آتش محبت شعلہ گرفتہ کونین را گوئیندہ را بسوزد و چون تو باقی خدا ماند و بس در یکخانہ دو مہمان نگنجد اوقات خود را موظف نمودہ احیاء اوقات شریفہ را لازم و واجب گیرند و معمور دارند امام شافعی رحمۃ اللہ فرمود علم علماء العلم من نہ رسد و تمام علم من بآن یک قول صوفیہ نمیرسد کہ آن وقت سیف قاطع ہندی آگ لگنتی چھونپڑی جو نہ کسے سو لاؤ ؛ بعضے اشتغال بعقبیٰ کفر دانند چہ جائے دنیا - قال علیہ السلام الدنیا حرام علے اہل العقبیٰ و العقبیٰ حرام علے اہل الدنیا و کلاہما حرامان علی اہل اللہ - آخر کار ازین جہان گذشتنی ست و این را گذاشتنی ست - فدع الیوم اختیاراً ما تدع الغد اضطراراً قل اللہ ثم ذرہم - والسلام ؛

برادرم خواجہ احمد را علیک بذکر الحق والاشتغال عن غیر الحق برسد - السلام علیکم و علے جمیع الاحباء - اما بعد مجارائے امور موجب حمد و شکر ست حق سبحانہ جل شانہ گرفتاری خود عنایت فرمایند و خلاصی از غیر خود مرحمت نمایند کہ بر راست قال علیہ السلام ع یا لیت رب محمد لم یخلق محمداً ۔ تو کاش نبود اے عراقی ؛ گر تست ہمہ فساد باقی ؛ رباعی
لولا لمعات برق نور القدم ؛ من جبہی الجبو دو جہی الکرم ؛ من یخرجنا من ظلمات العدم ؛ او یعصمنا من سطوات القدم ؛
بار خداوندا کہ ذات و صفات تو تعالیٰ و تقدس مدرک و مفہوم ہیچکس نتواند بود - فکیف کہ بدلالت لفظ و عبارت بدان اشارت توان نمود ۔ عشق ست برون ز پردۂ نور و ظلام ؛ خارج ز احاطۂ عقول و افہام ؛ خواہم کہ بگویمش بصد نام اما ؛ او برتر از آنست کہ گنجد در نام ؛ و صلوات نامیات و تحیات زاکیات بر حبیب او کہ آئینۂ جمال و کمال اوست تعالیٰ شانہ و مفتاح خزائن جود اوست عم احسانہ ؛ اما بعد از احقر الفقراء عبد الرحیم بعد از ابلاغ سلام محبت و شوق الیتام بجناب کمالات اکتساب فضائل و فواضل مآب

مقتدای سالکین خلاصهٔ اولاد واصلین سلالهٔ احفاد عارفین اعنی شیخ زین العابدین واضح آنکه مکتوب
مرغوب در احسن ساعات وامین اوقات رسید چشم را نوری ودل را سروری حاصل گردید مندرج
بود که بسبب جذبهٔ الٰہی وتوجه صرف آگاهی دوام روی نماید در کیفیت وکمیت ساعت بساعت افزاید
وتمام هستی موهوم در عطارود وهستی موهوب عطا شود ودر شهود واجبی آثار وجود امکانی بالکلیه مضمحل
گردد وآثار وانوار وجود حقانی در ظهور آید واز مقام قرب نوافل گذشته در مقام قرب فرائض در آید افراد
انسانی چه بلکه اشخاص حیوانی متاثر این نسبت شوند چنانچه محمد قلی نام مخلص فقیر هر وقتی که از نسبت جذبهٔ
آگاهی متاثر می گشت اسپ از رفتار می ماند چون مغلوب این نسبت میشد اسپ بر زمین می افتاد
وچون زیاده مغلوب می شد نفر هم مغلوب میشد وی افتاد و بعضی احیان بعضی حیوانات از نسبت
این احقر متاثر شدند ودانه وکاه را تا ۳ سه روز گذاشتند وطاقت شکر نیاوردند ومردند. وقصه بزرگان
این طریقت ومتاثر شدن حیوانات بحد تواتر رسیده ومشاهدات کثیره واقع شده لیکن از بعضی
اکابران وقت آثار تصرف ظاهر شود که مامور شوند واز بعضی آنوقت که مغلوب نسبت شوند واز بعضی
اکملین هر وقتی که ایشان بخواهند وعجب تر آنکه در ایام جوانی بعضی یاران وقت توجه چنان متاثر
شدند که جثهٔ ایشان در هوا رفت وباز بر زمین آمد توقع که چند مدت در دوام این نسبت جد واجتهاد
نمایند که بحد دوام رسد که اثر در جمیع یاران ظاهر خواهد شد ونیز مرقوم شده بود که بروز دوشنبه نیز متوجه
اینجانب باشند. مخدوما ومشفقا از بعد نوشتن این مکتوب بعد عصر روز پنجشنبه زیاده توجه نموده خواهد شد
واثر زیادتی نیز ظاهر خواهد شد ان شاء الله تعالی ونیز معمول آنکه خود را از درس تدریس ومطالعهٔ کتب
موقوف دارند واوقات شریفه را بتوجه تمام علی الدوام بآن نسبت گمارند ٭ حرف گو کاغذ سیاه کنند ٭
دل که تیره است کی چو ماه کنند ٭ حرف وصورت را در دل نیارند بلکه در بهام نسبتی زیاده از نسبتی که در نقطه
است حاصل گردد وذکر درین مقام چون وسوسه است در مقام ذکر دل از ذکر باز داشتن در حضور این
نسبت از جملهٔ فرائض وواجبات طریقت است زیرا چه این نسبت حقیقت ذکرست وجائی که حقیقت
حاصل ست تخیل الفاظ واقوال را چه دخل مشفقا هر وقتی که این حقیر در ملازمت قدوهٔ عارفان حضرت خواجه
خرد قدس سره میرفتم همین وصیت می فرمودند که خود را از درس وتدریس ومطالعه کتب وحکایات غیر ضروریه
یکسو دار وخود را بالکلیه بآن نسبت گمار که تا گویر همه گزیدگان ست الحق که تا مقید بآن چیزها بود آثار عجیبهٔ آن

نسبت ظاهر نمیشد و چون ازان چیزها دست داشتم آنچه میخواستم یافتم و اگر قصهاے توجهات و تصرفات آن برگزیدگان را بنویسم دفترے باید مشفقا بسیاری از اکابر این طریقه نسبت آگاهی و مشاهده را بحیثیتے که که وجود مشاهد و آگاه درمیان نباشد تجلی ذاتی پندارند هیهات هیهات تجلی ذاتی بمراحل بعید تر است ولله در قائله

؎ کیف الوصول الی سعاد و دونها ٭ قلل الجبال و دونهن حیوف ٭ ؎

منزل عشق مکانے دیگرست ٭ مرد این ره را نشانے دیگرست ٭ آرے نسبت آگاهی آئینه مقدمه تجلی ذاتی ست و این نسبت از سطوت محبت و غلبه شوق ست و تعین علمی ست که علم سالک در الطف مقامات رسیده ؎ معشوق چون نقاب ز رخ بر نمیکشد ٭ هر کس حکایتے به تصور چرا کنند ٭ ارباب همم عالیه را همگی همت مصروف بآن بوده ست که لطیفه را بجز یک معلوم که حق ست بیگانه معلومے نماید بمقتضائے دانش و بینش خدمت شما آنست که در تخلیص و تجرید و تفرید لطیفه مدرکه از هر چه هست اهتمامے باقصی وجوه نموده شود و استغراق تمام و شهود دوام که نهایت مجموع مقامات است حاصل گردد اِنَّ اِلیٰ رَبِّکَ الْمُنْتَهیٰ۔ اشارتے باوست تا بوسیله این حالت عظمیٰ و سعادت اتقیٰ ترقی باوج تجلی ذاتی که در ستر و روح و در ظاهر و باطن بشهود غیر سبحانه نماید بباشد بر سند و ستر کُلُّ شَیْءٍ هَالِکٌ اِلَّا وَجْهَهٗ مبرهن گردد۔

حمداً لله که طریقه خواجگان قدس اسرارهم بعضے اصفیا و ازکیا را در رسید این چنین دولتے بوسیله هیچ چیز غیر صدق عقیده و افتقار باتم وجوه حاصل میگردد۔ ادرک من ادرک و شک من شک والسلام

تائیدات سبحانی و توصیفات ربانی شامل حال حسن مآل آن ذات منبع الحسنات متوالیه و متکاثره باد بالنبی و آله الامجاد بعد از ابلاغ سلام و شوق التیام واضح ضمیر عشق پذیر آنکه رقیمه نمیقه رسید شوق پر زیاد گردید ارقام کلک مشک فام شده بود که از استماع کلامها فیض ترجمان روز و شب طبع شادان و مست شرسارست لذت غریبه را دریافته شد رسید السند افیض حق ناگاه رسد تا بر دلی آگاه رسد علامت دل آگاه چیست ادخال النور والسرور بذکر الحبیب الشکور والتجافی عن دار الغرور۔ آرے لذت یاد حق ذوق همه لذاتهاست ذاق من ذاق فهم من فهم و من لم یذق لم یدر لذت دنیا و لذت آخرت در جنب لذت دریافت حق بمنزله وسوسه در شاهد حق آنانکه شراب وصل چشیده اند و از خود و از غیر خود رسیده اند علی الدوام در هر دو جهان مست و سرشار اند علامت مستان اهل عشق حق را چنان گفته اند که حیاری سکاری لا دینهم ولا نصاری۔ للحافظ الشیرازی رح

ے مستم چنان کہ ندانم زبیخودی * در عرصۂ خیال کہ آمد کدام رفت * و ثمرۂ حصول ہستی موجب انقطاع ہستی ست
منبع اسرار شیخ فریدالدین عطارؒ گوید ے دردے خواہم ولیکن درد تو * لیکنے درخوردمن درخورد تو -
کفر کافر را ودین دیندار را * ذرۂ دردت دل عطار را * روز قیامت حق سبحانہ تعالیٰ رقعہ نوشتہ براہل
بہشت بفرستد عبادی شغلتم بالحور والقصور ونسیتم لقائی از غایت غلبہ درد عشق تا
ہفتاد سال در بیخودی باشند وعاشقان عالی ہمت ومتعالی نہمت بدوام نسبت دارند اگر یک نفسے
ازان غافل شوند خود را کافر دانند ان للہ عباداً لو غفلوا طرفۃ عین لارتدوا علوہمت
وسمو نہمت جناب حسن مآب مقتضی ہمانست کہ یک لحظہ ولمحہ از حق واہل حق غافل نباشند الحمد للہ
علی ذلک وعلائق ظاہری اگر مانع قرب اسرار نیست داخل علائق و در شمار نیست قال علیہ السلام
الدنیا ما یشغلک عن الحق - ے چیست دنیا از خدا غافل بُدن * نے قماش ونقرہ وفرزند وزن *
ہر چند چشم باطن عاشق از مشاہدۂ جمال معشوق مسرور ست چشم ظاہری برائے دریافت جمال یار در قلق مدام
است وجمال یار ہر چند منزہ از انست کہ بچشم ظاہر او نظر آید لہٰذا المحققین برآنند کہ از ہیچ نبی مرسل وولی کامل
قلق نرفتہ نہ مخصوص بدار دنیاست بلکہ در دار عقبیٰ نیز - الحافظ الشیرازی رحمۃ اللہ علیہ ے
بلبلے برگ گلے خوش رنگ در منقار داشت * واندران برگ ونوا خوش نالہائے زار داشت * گفتمش در عین وصل این
نالہ وفریاد چیست * گفت ما را جلوۂ معشوق درین کار داشت * عاشق دلسوختہ از خود واز غیر نظر بردوختہ بمقامے
مے رسد کہ عشق آنجا حجاب ست - قال الغوث الاعظم العشق حجاب بین العاشق
والمعشوق - چون عاشق وعشق نماند جز معشوق ہیچ نماند - ع ماند الا اللہ باقی جملہ رفت *
ع قلم اینجا رسید وسر بشکست - اللہ اللہ لیس فی الوجود الا اللہ * کہ استدعا رملاقات وفتوے
یو میہ کردہ بود اجماع جمیع اہل اللہ است ہر آنکہ بئس الفقیر علی باب الامیر - وحق سبحانہ تعالےٰ
مے فرماید کہ ما متاع الدنیا الا قلیل وازان اقل قلیل شمار سیدہ پس بالعرض ازان چیزے بمن خواہید داد
جزو لا یتجزی از آنش خواہد بود پس برائے جزو لا یتجزے چہ مناسب کہ نام خود را از دیوان حق تعالیٰ برشمم
کہ در کتب مشائخ مکتوب است اگر نام کسے در دیوان بادشاہے باشد از دیوان الٰہی برمے آرندش
کہ خطے نوشتہ واستدعا نمود کہ بزیارت خواجہ معین الدین تشریف آرند کہ بدان تعریف ملاقات میسر آید
فرمودند ان اللہ لا ینظر الی صورکم واعمالکم انما ینظر الی قلوبکم ونیاتکم

بامثال این امور فریفته نمی شوم که از کیمیا و کیفیت سلوک راه خدا استفسار نموده بود ارقام فرموده
اذا تروحت الاجساد وتجسدت الارواح حصل المقصود ؛

بسم الله الرحمن الرحيم ۔ الحمد لله الذی هدانا الصراط المستقيم ووفقنا للعروج الى معارج المنهج القويم والصلوة على رسوله صاحب الخلق العظيم واله واصحابه الهداة الى النعيم المقيم ۔ اما بعد فيقول العبد الضعيف النحيف الراجی الى الرب المعين عبد الرحيم بن وجيه الحق والدين غفر الله له ولوالديه واحسن اليهما واليه لما لقنت الشيخ عبيد الله بن مخزن الحقائق والمعارف شيخ محمد قدس سره اشغال الطريقة والقادرية والچشتية والنقشبندية والمدارية زاد الله لاهلهم شرفا وعزا ورأيت فيه آثار الفناء والبقاء وانوارها واسرارها فاجزته لارشاد الطالبين والسالكين الى الله والبسته خرقة المشايخ قدس الله اسرارهم كما اجازنی والبسنی مشائخ الطرق المذكورة فمن صحبه فكانه صحبنی ومن كيد له فمن بائعه فكانه بائعنی وايضا اجزته لدرس التفسير والحديث اللهم ارزقنی اياه الاستقامة على سجادة المشائخ واجعل الآخرة خيرا من الاولى بعزتك وبحرمة نبيك واله واصحابه اجمعين برحمتك يا ارحم الراحمين قال الله تعالی ان كنتم تحبون الله فاتبعونی يحببكم الله ويغفر لكم ذنوبكم ۔ اللهم وفقه لما تحب وترضى

بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذی هدانا الصراط المستقيم والصلوة على رسوله محمد هادی المنهج القويم وصاحب الخلق العظيم وعلى اله واصحابه هداة طريق الوصول الى الله الرؤف الرحيم اما بعد فيقول الفقير الحقير عبد الرحيم ابن وجيه الحق والدين الدهلوی غفر الله له ولوالديه واحسن اليهما واليه ان الولد الصالح التقی حبيب الدين منبع الحقائق والمعارف شيخ محمد البهلتی قدس سره لازم صحبتی وتعلم منی علم التفسير والحديث والتصوف تلقنته اشغال الطريقة العلية القادرية والچشتية والنقشبندية كثر الله تعالى طالبيها واوصل الله سالكيها فرأيت فيه اسرارها وانوارها وآثارها فاستخرت الله سبحانه وتعالى

لاجازة الارشاد طالبی وصول الله وسالکین الی الله فامرنی والهمنی سبحانه وتعالی
ان اجزت للایصال والارشاد فاجزت لارشاد الطالبین واکمال السالکین اجازة
ظاهرة عامة بمحض من المشائخ العظام العلماء الکرام والفقراء ذوی الاحترام کما اجازنی
مشائخ الطرق المذکورة قدس الله اسرارهم وبین کیدی فمن بائعه فکانما
بایعنی ومن بایعنی فکانما بائع النبی صلی الله علیه وسلم علیه وعلی اله واصحابه افضل
الصلوات واکمل التحیات واسأل الله لاجله الاستقامة والسداد علی الطریقة
المستقیمة والبشارت والدوام علی طریقة الغریبة وایضاً اجزته لتعلیم علم التفسیر
والحدیث والتصوف وبالله التوفیق الرفیق والحمد لله رب العلمین ؛ آمین -

الحمد لله رب العلمین والصلوة علی رسوله محمد وآله واصحابه اجمعین - بخدمت مجمع
کمالات ظاهری وباطنی - منبع حسنات صوری ومعنوی از احقر فقیر محمد عبدالرحیم بعد از سلام محبت التیام
واضح آنکه اشتیاق ملاقات زیاده از ان ست که بتحریر آید ثانیاً آنکه بعضے طلاب خدا واخوان الصدق والصفا
بخدمت عالی برائے اخذ طریق رجوع میکنند واز انجا که همت عالی ونهمت متعالی ست بنظر کردن
برسے استعدادی طالبان این زمانه بر اظهار طریقه علیه واجرائے خیر کثیر متوجه نمیشوند - الحق اگر نظر بر کوتاهی
نظر طالبان کرده شود حرفے از اسرار حق نتوان گفت اما احسن آنست که باهل طلب قواعد طریقه علیه باید گفت
وهر کس موافق استعداد خود بهره ور شود قال النبی صلی الله علیه وسلم نضّر الله امرأ سمع
مناشیئاً فبلغه کما سمعه فرب مبلغ اوعی له من سامع وطریقه بزرگان که تا اینجا رسیده
همین ست باید که بر این حدیث عمل کنند وهر طالبے که آید اظهار طریق بوے او کنند فکل نصیب
بنصیبه واگر عدم اظهار طریقه نظر بعدم اجازت که شرط اظهار طریقه است باشد ازین فقیر اجازت داند
واین فقیر را در عالم ارواح اجازت از روح پرفتوح آنحضرت صلے الله علیه وسلم ست واز صاحب
طریقه حضرت خواجه بهاؤالدین نقشبند نیز حاصل ست ودر ظاهر اجازت از عارف ربانی وماهر اسرار سبحانی
حضرت سید عبدالله قدس سره است وایشان را از شیخ آدم بنوری وایشانرا از مجدد الف ثانی قدس سره
نیز این فقیر را اجازت از قدوة العارفین زبدة المخلصین خواجه ابوالقاسم که مشهور بخلیفه جیو
بودند قدس سره وایشانرا از اعلم علما واعرف عرفا ملا ولی محمد قدس سره وایشان را از صاحب طریقه

وسلوک میر اکبر علی اکبرآبادی قدس سره والیشانرا از خواجه عبدالله وایشانرا از خال خود خواجه محمد یحییٰ وایشانرا از مولانائے خواجه عبدالحق وایشانرا از خال خود پیشوائے ابرار خواجه عبدالله احرار قدس سره ارواحهم واسامی طریقهٔ قادریه وچشتیه که بحضرت مجدد الف ثانی قدس سره میرسد نوشته فرستاده خواهد شد ؛

حامداً ومصلیاً ومسلماً۔ امابعد برادرم فیض الله دائم منتظر فیض الله باشند۔ اے برادر فیض الله ناگاه رسد اما بر دل آگاه رسد دانی که دل آگاه کیست دلے که متادب بآداب باشد ادب بر سه قسم است ادب خدا و ادب رسول خدا و ادب خلق خدا فمن حافظ الادب بلغ مبلغ الرجال۔ امام مالک رضی الله عنه در کوچهائے مدینه گاہے سوار نه شد زیرا چه جائیکه محبوب رب العالمین وسید المرسلین علیه افضل التحیات واکمل التسلیمات پیاده رفته شد آنجا سواری سوئے ادب ست و آن امام همام هر جا که عمارت قدیم میدید بادب تمام بوسه مے داد برامید آنکه شاید آن گل بوستان نبوت و آن ثمرهٔ باغ رسالت بوسے دستے رسانده باشد چون فیض رسد چشم واشود و تماشاء فیض متقدس بینی و بعد از استقرار باسرار فیض اقدس رسی چندان افاضه و فیض بینی که اثر افاضه و فیض از بصیرت مستتر گردد بجز فیاض هیچ نه بینی چون سعادت ازلی در رسد و کمال ایمان و ایقان نصیب تو گردد از همه فیوض فانی شوی و به فیاض باقی گردی ع اذا تم الفقر فهو الله۔ این ست ؎
این ست کمال مرد راه خدا ؛ در هر چه نظر کند خدا را بیند ؛ ع قلم اینجا رسید و سر بشکست ؛

ماهر اسرار کماهی اعنی میان شیخ محمد جیو سلمه الله تعالیٰ۔ سلام باشتیاق تمام مطالعه رسیده واضح آنکه در حدیث نبوی علی مصدرها الصلوٰة والسلام وارد است که من استوی یوماه فهو مغبون۔ پس باید که هیچ نفسے از جد واجتهاد تغافل نباید کرد و در ازدیاد کمیت و کیفیت نسبت سعی بلیغ باید نمود اگر عمر نوح درین صرف شود بنور ذره از حق او گذارده نشود غریم لایقضی دینه وغریب لایودی حقه همین ست از شواغل متفرقه داوراد مختلفه دست باید داشت و بجمیع قوی دائم متوجه باید بود ؎
نه شبم نه شب پرستم که حدیث خواب گویم ؛ چو غلام آفتابم همه ز آفتاب گویم ؛ اے برادر السکون علی قلب الاولیاء حرام اصلی متفق علیه است موازنه ماضی و حال از واجبات طریق ست اصول پنجگانه که این حقیر را عنایت فرموده اند در ادائے آن صرف همت باید نمود و دوام الذکر والتقوی علیٰ کل حال وایصال النفع للحق من غایت تفرقة۔ وعدم تفضیل نفسه علیٰ احد من

خلق الله والتواضع لامر الله وبخلق الله والسلام ؂
برادر میان شیخ ابو معظم ہمیشہ دریاد حق مستغرق باشند یاد را برباد مکن ببین کہ چہ ماند۔ والسلام ۔قل الله
ثم ذرہم ۔ از درویش عبدالرحیم بعد از سلام واضح آنکہ ذلت انبیاء و اولیا چیست تنزل انا علی
باسفل حسنات الابرار سیئات المقربین مقرب جناب الٰہی بجز از شغل آگاہی نیست آگاہ کیست کہ از
آگاہی ذہل ست العلم حجاب الاکبر امام شافعیؒ فرمود علم علماء جسلم بمن نمیرسد و علم من بعلم
صوفیہ نمیرسد و تمام علم صوفیہ درین لطیفہ است الوقت سیف قاطع کارے کہ درو نفع نباشند
پسندع یارے کہ درو نفع نیاید مگزین ؂ باید کہ درس بنوعے بآن کہ با آگاہی باشد و درجہ اعتدال بود
و یارانے کہ موافق طریقت و باشریعت بمانند بایشان التفات میکردہ باشند از مراقبہ و محاسبہ و مشارطہ
و معاقبہ و مجاہدہ یک لحظہ خالی نباشند کہ بنار کار این طریقہ بر نفس ست بنا بر کار طریق دیگر بر زبان حق حق
درین ایام بعضے معارف از ذات حضرت محمد مصطفیٰ صلی اللہ علیہ وسلم بیواسطہ اخذ نمود انشاء اللہ تعالیٰ
نوشتہ خواہد شد و این حقائق ما سبق اند الحمد لله علی کرمہ ومنہ ۔ برادر میان محمد معظم و شیخ
عبدالوہاب وغیرہ کہ رابطۂ معنوی یا صوری داشتہ باشند سلام رسانند ؂
حامداً و مصلیاً و مسلماً اما بعد آن حقائق آگاہ و معارف انتباہ مشیخت مآب کمالات اکتساب
اعنی میان شیخ محمد جیو ہمیشہ در بحر احدیت مطلق مستغرق بودہ خوشوقت باشند مکتوب مرغوب رسید
فرحت حاصل گردید و برائے غوث محمد کتابے نوشتہ بودم کہ مشتمل بر عجائب و غرائب حقائق و دقائق
بود و دران کتابے نیز نوشتہ شدہ بود کہ عنان اختیار در دست کہ سخنان مے نوشتم اما خالی
از سرے نیست کہ سے نویسانیدہ نمیدانم کہ برائے کدام شخص مے نویسانیدہ و در غور حوصلہ آن
برادر نبود آن آخر آخر مکتوب کہ بغور رغور را از سر کشیدہ موافق استعداد محمد غوث نوشتہ شدہ بود
انشاء اللہ تعالیٰ کتابت دیگر نوشتہ خواہد شد ۔ برادرم میان محمد غوث بعد از سلام معلوم آنکہ
جزاکم اللہ خیر الجزاء و رزقکم اللہ عشقہ و شوقہ ۔ برادرم شیخ معظم جیو را سلام
برسانند ۔ بخدمت حقائق و معارف آگاہ سجادہ نشین مقربان حضرت آلہ میان شیخ محمد عاقل
جیو سلام و اشتیاق رسانند بخدمت عبدالحفیظ و میان شیخ عبدالحکیم و میان جان محمد جیو و میان
عبدالباقی و میان انور و حافظ فقیر اللہ جیو سلام اسلام برسد ؂

الحمد لله والصلوة علی رسوله محمد وآله اجمعین - اما بعد از فقیر عبدالرحیم بخدمت حقائق
ومعارف آگاه ماهر اسرار حضرت اله مقرب درگاه مقتدائے طالبان حضرت احد اعنی میان شیخ محمد جیو
همیشه در ترقی معارج فی الله باشند مدت مدید شد که پیامے وسلام وخبرے ازان برادر نرسیده
خاطر نگران است باید که بدست آینده این طرف خبر سلامتی خود البته بفرستند که جمعیت اکثر مردم اینجا
است - بخدمت مشیخت مآب کمالات اکتساب میان شیخ محمد عاقل جیو سلام بنده رسانند وبجمیع
برادران ومحبان سلام برسد زیاده وقت نبود ۞

حامدا ومصلیا ومسلما - اما بعد از درویش محمد عبدالرحیم به برادرم مشیخت مآب میان شیخ محمد
عارف ووالدهٔ میان شیخ محمد وبرادر میان محمد معظم نامه رسید بجز رضا وصبر هیچ چاره نبود انا لله وانا
الیه راجعون - حق جل شانه نصیب ایشان مغفرت کناد وشما را محبت وعشق باد واز شنیدن غلبه آزار
میان شیخ محمد ومیان محمد عاقل جیو بسیار فکر روے نمود حق سبحانه در حفظ وحمایت داشته صحت عنایت
فرماید وکتاب درعین انتظاری رسید باید که زود بدست آینده این طرف خبر آنجا البته مے نوشته باشند که
تعلق خاطر بآن جانب مے باشد - انشاء الله تعالیٰ این بلیه بالکلیه مرتفع خواهد شد بکرمه ومنه همه برادران را
ودوستان را سلام رسد - برادرم دلدار بیگ را سلام وافر رسد ودر یاد حق باشند که عمر عزیز است شما خود بهتر میدانید احتیاج نوشتن نیست

حامدا ومصلیا ومسلما بعد از سلام خیر انجام معلوم آن هر یک برادر اعنی میان شیخ محمد ومیان شیخ محمد معظم
آنکه درینولا خبر آزار میان شیخ محمد رسیده بود بالکلیه متوجه بجانب او شدیم بعد ازان چون خبر آزار شما
رسید بسیار فکر وحزن رو داد - چنانچه اکثر یاران را محسوس مے شد با یاران گفتیم که
فقیر متوجه کلیه بجانب شیخ محمد ام هرچه شود که شود - اما تمنائے طبع ما آنست که شیخ محمد زنده ماند وصحت
یابد هر چند بعضے یاران گفتند که درباب دیگران نیز متوجه شوید گفتیم طبع بالطبع متوجه بجانب اوست بجانب
دیگرے متوجه نمیشود مدتها درین توجه ماندیم بلکه اشغال دیگر را ترک دادیم چون درین کتاب خبر صحت شما
رسید فرحت حاصل شد الشکر لله والمنة که انشاء الله العزیز درباب جمیع برادران قصبه بوده دعا
کرده خواهد شد والمرجو من الله القبول بارها با یاران همین میگفتیم که هر که رود رود هرچه شود شود شیخ محمد را
حق سبحانه با صحت وعافیت دارد الحمد لله والشکر که حضرت حق قبول فرمود چون دل ازین توجه
فراغت یافت انشاء الله تعالیٰ توجه عام وشامل هم نموده شود ۞

مشیخت مآب کمالات اکتساب میان شیخ عنایت اللہ جیو ہمیشہ در عنایت حق جل شانہ بودہ محفوظ و مسرور باشند۔ از درویش دلریش عبدالرحیم بعد از ابلاغ سلام واضح آنکہ کتابت شریف رسید و تاکید استدعا مرقوم بود مشیخت پناہا از کسالت طبع و از اطالت طریق مع حرارت الایام و عدم الرفیق الشفیق معذور ادراک سرور ملاقات شریف ماندم و حقیقت طریقت طبیعت احقر افقر آن واصل خدا در ہر کس باہمہ کس و از ہمہ کس جدا مولانائے محمد اعنی شیخ محمد استفسار کنند امید ست کہ بعد از اصغا و استماع معاف خواہند نمود واصل حق شیخ محمد جیو را اشتیاق فراوان رسید مدت مدید و عہد بعید شد کہ آن برادر را دیدہ نشنیدہ است توجہ خاطر بان طرف مے باشد و العشق والصبر ثم التسلیم۔

صالحہ زمانہ مخلصہ یگانہ بعد از سلام محبت التیام واضح آنکہ اوقات عزیز خود را بغفلت و عطلت ضائع نگرداند و انفاس نفیس خود را بجز ذکر حق تعالیٰ نگذارد ؎ ہر یک نفس کہ میرود از عمر گوہریست ❊ کانرا خراج ملک دو عالم بود بہا ❊ مپسند این خزانہ دہی رائگان بود ❊ وانگہ روے بخاک نہی دست بی نوا۔ پس صحبت از خلق بگذارد و روے بخالق آرد و اوقات خود را بتلاوت قرآن و ذکر دوام و آگاہی بتوجہ تمام معمور دارد اَلَمْ تَرَ اِلٰی رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ بخوان و خود را چون صورت آئینہ و سایہ دان و سایہ ہمیشہ بے مایہ است و صورت را نمود لیست بے بود و حقیقت معیت حق با خلق نہ در گفت آید و نہ در شنود پس صم بکم عمی فہم لا یعقلون۔ نصیبہ عارفان ست ہستی حقیقی دانستن کار نادان و غافلان ست و شغلے کہ تلقین کردہ ام نصب العین خود داری و دمے از راہ غفلت نہ برآری اگر بالا نظر کنی ہمہ اللہ است و اگر پایین نظر کنی ہمہ اللہ است و اگر راست بینی ہمہ اللہ است و اگر چپ بینی ہمہ اللہ است و اگر در خود نظر کنی ہمہ اللہ است ہمہ حرکات و ارادات من جانب اللہ است پس ہمیشہ درین نسبت کوشی و خود را از نظر خود بپوشی ع ماند الا اللہ باقی جملہ رفت ❊ اللہ لیس فی الوجود غیر اللہ قل اللہ ثم ذرہم۔ یعنی اللہ بس ماسوے اللہ ہوس و انقطع النفس دوہرہ ہون یا نہین ہونا رے ہونا نہین ہوناہ۔ سبھی اندھیارا سگیا دیپک دیکھت یا نہ ❊ و چاشت و تہجد بسبب نسبت باطنی فوت نشود کہ درین ثمرات و کمالات بیشمار ست ؎ دل گفت مرا علم لدنی ہوس ست تعلیم کن اگر ترا دست رس ست ❊ گفتم کہ الف گفت دگر گفتم ہیچ ❊ در خانہ اگر کس است یک حرف بس ست ❊ والسلام

ثم الاشتیاق ؛
جامع کمالات و مجمع صفات و حسنات ہر یک برادرم شیخ عبدالوہاب و میان شیخ محمد معظم را در عشق و محبت خویش داشته نهایت مراتب علیا را که غایت کمالات انسانیت مشرف گرداناد بالنبی و اله الامجاد احوال موجب شکر ست و جمعیت دارین این برادران مطلوب اے برادر حق تعالیٰ فلاح را بر ذکر کثیر معلق فرمود کما قال الله تعالیٰ فَاذْكُرُوا اللّٰهَ ذِكْرًا كَثِيْرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُوْنَ ؛ ذکر کثیر آنست که خود را و جمیع ما سوے الله فراموش کنم و نسبت فراموشی نیز فراموش کنم فلا یبقی غیر الله حال ما گردد یعنی بجائے وجود موہوم وجود موہوب مستقر گردد فاذا تم الفقر فهو الله ماند فلاح و نجات حقیقی آنست ـه ہر کر آن آفتاب آنجا بتافت ؛ آنچه آنجا وعده بود اینجا بیافت ؛ رزقنا الله ایانا و ایاکم ؛
الحمد لله والصلوٰة علی رسول الله وعلی اٰله واصحابه اجمعین ؛ اما بعد تائیدات ربانی و توفیقات جذبات سبحانی بدرقه شوق الٰہی موصل وصول مراتب معارف نامتناہی بجناب فضائل و فواضل مآب حقائق و معارف اکتساب حسام الحق والملة والدین متوالیه و متعاقبه باد بعد از ابلاغ سلام محبت التیام واضح آنکه این نحیف از وضع شریف آن برادر بسیار محظوظ است و محبت بمرتبه الیست که در رشته تحریر نگنجد و نه در میزان تقریر سنجد محبت اینجانب را قیاس بر محبت خود کنند فنطوی لسان القیل والقال وننظر حقیقة الحال از حق سبحانه عم احسانه در باب آن برادر دعا نموده شد که خداوند کمال توحید که ثمرهٔ ولایت محمدی و عبارت از صراط المستقیم و نهج قویم ست ظاهراً و باطناً بے سابقه عمل بمحض فضلک و منک نصیب آن برادر کن و کمال نسبت تجلی ذاتی که فوق آن ہیچ متصور نیست بر دیده بصر و بصیرت آن برادر مکشوف گردان علو ہمت ارزانی کن ان الله یحب معالی الهمم علو ہمت ابرار چیست لا اله الا الله بمعنے آنکه لا فاعل ولا متصرف فی الوجود الا الله بی یسمع و بے یبصر و بی یبطش و بے ینطق حال ایشان ست و عدم تصرفات و جمیع تدبیرات در مجراے حاجات و مقتضیات صفات نشان شان ست ـه تا ترک علائق و عوائق نه کنی ؛ یک سجدهٔ شائستهٔ لائق نکنی ؛ ہرگز بمراد خویش واصل نشوی ؛ تا ترک خود و جمله خلائق نه کنی ؛ تخلقوا باخلاق

الله حال این قوم ست و تجلی صفاتی مقام این بزرگوار ست حقیقت این مقام علیه صفات
حقیقت و صفات خلقیه است منقول ست که چون نمرود مردود خلیل الجلیل را خواست که در آتش
افگند لباس از بدن مبارکش درکشید و در آتش افگند تمامه ملائکه مقربان وکروبیان گریان گریان
نعره و ناله و فغان بر کشیدند از حیرت آنکه عجب کارے و غرائب اسراریست که با دوستان خود
چنین کنند با دیگران چه کنند جبرئیل از رب جلیل دستورے خواست که خداوندا آتش را
بر خلیل سرد گردانم حکم شد اگر عاقبت خود خواهی خلال اسرار ما با دوستان خلیل مشو تا در خلل نشوی
عرض کرد که اگر حکم شود معذرت خلیل کنم فرمودند که معذرت کن و بے رضائے او هرگز کارے
نکنی خلیل علیه السلام در هوائے نار رسیده بود که این نار برسید و گفت ابراهیم أَلَكَ إِلَيَّ
حَاجَةٌ. گفت اما الیك فلا - جبرئیل گفت قل ربك گفت حسبي سؤالي علمه
بحالي ملائکه چون علو همت خاکی را دیدند زبان عجز و نادانی خود باعتراف کشادند و غرور اعراض
و اعتصاف را از سر خود دور نهادند پس طالب حق را باید که در همه امور خود چه کثیر و چه قلیل رب جلیل
چون خلیل وکیل خود سازد و قمع توقع و طمع از مخلوقات مجلوفات بالکلیه کند و مرویست که
سلطان العارفین علیه الرحمه از حیز این جهان باوج آنجهان انتقال نمود حضرت جل شانه از راه
تلطف و انبساط خطاب فرمود که بایزید بدرگاه ما چه تحفه و هدیه آوردی گفت خداوندا گدائے راه
بدرگاه حضرت شهنشاه چه آره و بجز امید از عطائے حضرت بادشاه چه دارد حق تعالے فرمود گدا را
باید که بمقدار خود هدیه نیاز بدرگاه ما آرد و بعد ازان صله و عطیه از درگاه ما بردارد سلطان العارفین
عرض نمود که خداوندا بدرگاه تو توحید آورده ام حق تعالے فرمود بایزید شب شیر یاد داری
بایزید سر شرمندگی پیش افگند و گفت خداوندا وحدنا ك حق توحید ك وقصه
شب شیر آنست که شبے آن مقتدائے عارفان شیر خورده بودند و دردے در شکم پیدا
شد اصحاب پرسیدند که حضرت سبب درد چیست فرمود که از خوردن شیر است از
سبب غافل شد و نسبت بشیر کرد چون نسبت از راه غفلت بود بایزید معاتب گشت و اگرنه
بالنسبت حضوری بودن اشیاء مظهر و مجلی حق تعالے اسناد کردن آثار باشیاء از انبیا
و اولیاء بسیار واقع شود و معنی حقیقت حدیث بسم الله فی قلب المومن حضور

همین نسبت ست وظاهر قل کل من عند الله والله المرجع والمعاد والله خلقکم وما
تعملون؛ بخوانیم واستناد جمیع ممکنات ذات وصفات وجمیع نسب واضافات وهمه آثار
واطوار سوی حق سبحانه دانیم اللهم ارنا حقائق الاشیاء کما هی وخلصنا عن المناهی واقطع
عنی ما یقطعنی عن شهودک ومعرفة کمالات وجودک وعلو همت مقربین احرار
آنکه چون جذبه از جذبات الٰهی سالک طریقت وطالب حقیقت را دریابد او را در وجود خود وغیر خود بجز
ذات تعالیٰ وتقدس عما یصفون وتسبح وتنزه عما یشرکون بحکم العشق نار فی
القلوب یحرق ما سوی المحبوب وبحکم لمن الملک الیوم لله الواحد القهار؛
وکل من علیها فان ویبقی وجه ربک ذو الجلال والاکرام نماند وحقیقت قهر وجبر اینجا
معلوم گردد وسر والله خلقکم اینجا مفهوم مے شود ونسبت فعل واقتدار واطوار وجود که باماست در
نظر شهود از وبود آنرا وجود نبود فعل چگونه بود واقتدار کے تواند بود؛ شیرین شلے الشبلی تکن نادر عرش
ثبت العرش اولا ثم انقش؛ کفر شریعت دو معبود پنداشتن ست وکفر حقیقت دو موجود دانستن
چون بحقیقت الم تر الی ربک کیف مد الظل رسیدیم از هستی خود واز لوازم آن
رهیدیم مثنوی ما همه ظلیم واصل ما خدا؛ سایه خود از اصل کے باشد جدا؛ ما همه شیریم شیران علم؛ حمله اش
از باد باشد دمبدم؛ چون آفتاب احدیت از مطلع عزت وکبریا بتابد هیچکس سایه را که همسایه آفتاب
بود در نیابد عجیب کارے هر جا که آفتاب بتابد سایه نباشد سایه را بے آفتاب وجود نیست حد
با جنس وست نیست مادام؛ سایه متحرک است ناکام؛ چون سایه ز دست رفت پایه؛ پس نیست خود ز اصل سایه؛
چیزے که وجود را بخود نیست؛ هستیش نهادن از خرد نیست؛ هستی که بحق قوام دارد؛ او نیست ولیک نام دارد؛
المحدث اذا قورن بالقدیم لم یبق له اثر والعاشق المسکین اذا تلاشی فی
انوار حسن معشوقه ولم یبق له علم ولا خبر. چون پروانه در شمع فانی شود وے را هیچ
پروا نماند ان لی العبودیة سرا لو انکشف لطیف الربوبیة اینجا واضح گردد وسر
لا اله الا هو که توحید اخص خواص ست درین مقام لائح شود وحقیقت لا اله الا الله که
توحید خواص ست اینجا معلوم گردد ونعرهٔ انا الحق زمزمهٔ سبحانی دراین حال سر بر زند وحقیقت
اسلام که فوق ایمان ست معاینه گردد؛ خیال کفر مبر اینجا وشناس؛ که هر که در خدا گم شد خدا نیست؛

معشوق را اگرچه نهایت بے رنگیست اما عشق را بسیار بو العجب نیرنگیست ؎ که حقیقت کند برنگ مجاز
فوق و تحت درین راه مفقود یمین و شمال درین مسالک معدوم ؛
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَالصَّلٰوةُ عَلٰی رَسُوْلِهٖ مُحَمَّدٍ وَّاٰلِهٖ
وَاَصْحَابِهٖ اَجْمَعِیْنَ ۝ ط اما بعد تائیدات ربانی و توفیقات سبحانی بجناب کمالات اکتساب
مهبط انوار نامتناهی مظهر آثار اسرار و آیهٔ الٰهی حقائق و معارف آگاه فضائل و فواضل دستگاه
شفیقنا و حبیبنا میر کرشیخ حسام الدین متوالیه متکاثره باد - بعد از سلام محبت التیام و شوق
انتظام واضح ضمیر فیض تاثیر آنکه کتابت پر لطافت که هر حرفے چون دُرّے و هر کلمه پر از سرّے
و هر سطرے کعقد اللآلی بود رسید فرحت بر فرحت حاصل گردید مضمونش استفسار
رفتن لشکر ظفر اثر بود واضح آنکه از عالم غیب و موطن لاریب مکشوف ساختند که رفتن هم مبارک
اثر و آمدن هم بالخیر و الظفر خواهد شد الینا المرجع و الینا المآب و سلام من رب
الرحیم - و این بشارتے ست عظیم - مخدوما ؎ با دوست رسیدیم چو از خویش گذشتیم ؛
از خویش گذشتن چه مبارک سفرے بود ؛ از خود باید گذشتن و بدوست باید پیوستن از ظاهر و باطن
سفر باید کرد و از باطن بالبطن البطون یعنی از مرتبهٔ ظلیت بمرتبهٔ اصلیت حقائق علیه باید رسید و از
حقائق بحقیقة الحقائق باید پیوست اذا تم الفقر فهو الله این ست نه ممکن واجب گردد
و نه واجب ممکن ؎ گوید آنکس درین مقام فضول ؛ چه تجلی ندانداو ز حلول ؛ شعر
تعالی العشق عن همم الرجال ؛ و عن وصف التفرق و اتصال ؛ متی ما حل شیٔ عن خیال ؛
تحل عن الاحاطة و المثال ؛ اعاذنا الله من اعتقاد الزندقة العتید و ضلال
اهل الشرك و یک دستار و یک شیشه سرکه مقطر و دو شیشه گلاب رسید حق تعالے
بمحض کرم و منه لباس محبت ذاتیه خود آن برادر را عنایت کند و مشام را از بوے عطر
معرفت خود معطر گرداناد - خاتمه درباره ملفوظات ایشان که زبدهٔ راسخان فی العلم
و العمل شیخ محمد بدر الحق پهلتی رحمة الله علیه جمع کرده بودند سالک را باید که همیشه شب و روز
ذاکر ماند و جد و جهد بسیار کند و چنان حبس کند که هو هو ذاکر گردد و گاهے بغیر از حبس ذکر نه کند در
حبس کردن چنان فرو رود که هوش برود و هلاک گردد باز چون در افاقت آید باز از سر نو همچنان مشغول شود و نفس را آرام نه دهد طالب

حق را باید که از نماز فجر تا آنکه یکپاس چیزے زیادہ روز برآید در مراقبه بنشیند و بعد از مراقبه سخن باکس نگوید تا نماز نگذارد و چون وقت زوال شود باز بنشیند تا وقت ظهر۔ و نماز عصر اول وقت بگذارد و مراقبه کند تا مغرب و از مغرب تا عشاء بنشیند و چون نیم شب شود نماز تهجد ادا نموده تا فجر بنشیند چون خواب غلبه کند آب بروے خود افشاند تا خواب مندفع شود که درین وقت ها فتوحات غیبی بسیار روے نماید و کشود بسیار در خود یابد وخصوصاً شب جمعه که بسیار فضیلت دارد باید که خواب نه کند و اگر کسے زن داشته باشد باید که در هفته یا دو مرتبه خواب کند دران شب هم نماز تهجد فوت نکند که این وقت باز نمی آید بلکه بعد از اداے نماز بخسپد و زیاده نه کند که به بسیار اختلاط نفس مے میرد بلکه طالب حق را باید که چشم بسته همه اوقات در مراقبه باشد و بے مراقبه هرگز نه نشیند دو استعمال کند که همیشه دو زانو بنشیند که نشست طالبان خدا همین ست و هرگاه که بنشیند خود را از خود تهی کند و باید که همیشه بخیال جمال یار باشد تا شیطان ره زدن نتواند و آنچه اطوار عجائبات روے نماید از اثر توجه او داند و بجد خود نداند و چون به صحبت درویشے رود۔ و متاثر شود این را از برکت نظر پیر خود داند که این قابلیت از نظر ایشان پیدا شده فرمودند اگر درویشے یکبار توجه کرد ست و از قید هستی آزاد کرد است اگر مشغول ماند همین او را کفایت کند نمیرد تا که کار او تمام نشود۔ فرمودند سالک را اگر بقوت توجه براوج مراتب برده شود در تنزیل بماند و ترقی کردن نمی تواند پس اول اندک توجه کرد در مقام جد وجهد باید آورد من بعد آنرا بسوے نسبت باید رسانید تا وقت در نسبت صاف رود و نسبت چنان غلبه کند که قریب به هلاک شد و خواهد که بکارهائے دیگر مشغول شود تا هلاک نگردد فرمودند اگر طالب حق در صحبت یگانگان افتد زیاده از دو سه ساعت نه نشیند و آنگاه حبس دم چشم کشاده کند لیکن چنان حبس دم کند که سخن ایشان نه فهمد و اگر ضرور افتد که سخن باید گفت بزبان سخن باید گفت و بدل در ملاحظه شغل با حبس دم باشد تا وقت عزیز که نعمتے بے بہا ست ضائع نرود و در وقت تعلیم و تعلم و در وقت آمدن و رفتن نیز متوجه بجانب دل به حبس دم باشد تا که در وقت جنگ اعدا نیز حبس دم نگذارد و چون خواهد که بخسپد هم در حبس باشد که بخواب رود هر وقت که حبس کند چنان کند که هلاک گردد اگر روح از غایت حبس ازین بدن بیرون رود و باز نیاید زهے سعادت که بعضے بزرگان را این حالت روے داده بجز عشق و محبت و سوز و درد

وصول بحق تعالے میسر گردد و عاشق صادق را باید که ہمت برآن دارد که تا لب گور عمر
خود را در یاد مولے صرف کند و این بخاطر نیارد که این کارے است که ازین زود فارغ
شوم که ہرگز ہیچ براو نه کشاید بلکه نظر از حصول و عدم حصول نیز بردارد و کمال حصول ہمین
داند که حق تعالے توفیق یاد خویش عنایت فرمود و حصول کار موقوف براین ست ۔
چون ہمتش درست شد کار بحصول پیوست و اگر قبض شود باید که ناامید نه گردد ۔ بلکه
ہمچنان در جد و جہد باند و شاکر بماند اگر سالہا قبض باند ناامید نه گردد تا حق تعالے
یکمرتبه چنان بسط و کشایش روزے کند که انچه سالہا سال حاصل نه شود دریک لمحه
حاصل شود و باید که سالک در کار خود چنان گرم باشد که در اصلاح دیگرے قصور خود
پاید اگرچه دوست باشد ہرگز بحال او متوجه نشود و کار خود بوجه احسن کرد ازین جهان برود
نقل ست که از حضرت اویس قرنی رضی اللہ عنہ حضرت مرتضے علی کرم اللہ وجہہ وصیت
خواست فرمودند کہ اے علیؓ فرصت نه دارم ۔ طالب را باید که در حال انتظار جمال محبوب بماند
و لمحه لحظه ازین اندیشه فارغ نماند تا یک بیک در باطن او مثل چراغ افروخته گردد و ظلمت
ہستی برود و ہر وقت خود را مبتدی داند و در جد و جہد شغل چنان مے کند گویا که
ہمین وقت مرشد ارشاد فرموده بیاد حق جگر خود را کباب کند و ہر جا که باشد ختم عمر خود
در انجا داند و اندیشه برخاستن ازینجا منقطع کند و مرگ را حاضر داند تا پیش از مرگ بمیرد
و مرتبۂ موتوا قبل ان تموتوا حاصل شود و قبرہا کہنه را تصور کند و عبرت از دنیا گیرد
که روزے حال من نیز چنین خواہد شد ۔ نقل ست که مردے زمین مے کند ید زنخدان
پوسیده یافت از وے عبرت گرفت و او را در خانه آورد و نگاه داشت و در یاد مولے
تعالے مشغول شد و صبح و شام ہر روز او را دیدن لازم گرفت تا بدنیا رغبت نیفتد
و از یاد حق غافل نگردد تا که از دنیا برفت انتہے ۔
و بداند که اگر عمر من پنجاه سال باشد آن نیز مثل باد بگذارد آن روز امروز است قال
النبی صلے اللہ علیہ وسلم الدنیا ساعة فاجعلها طاعة ۔
نقل ست که چون حضرت نوح علے نبینا و علیہ الصلوة والسلام بیامد پرسیدہ که اے دراز ترین

پیغمبران از روے عمر دنیا را چون یافتی گفت چنانکه خانه که دو دروازه از یکے درآیند
واز دیگر بیرون روند بلکه خود را در گور تصور کن و بدان که ترا با کس کارے نه کسے را
با تو قال النبی صلی الله علیه وسلم کن فی الدنیا کانك غریب او
کعابری سبیل وعد نفسك من اهل القبور۔ واگر کسے ملامت کند تنگدل
نباید شد۔ وطالب حق را باید که کار پیش خلق چنان کند که ملامت کنند و نفرت پذیرند
وتحسین خلق را طلب نه کند اگر کسے صد سخن گوید یک جواب هم نباید داد و تند نباید شد
که از تحمل کردن گناه آمرزیده میشوند اگر یک جواب هم گفته شود گویا که همه جواب ها گفته شدند
واگر کسے غضب مے کند در خود تفحص کند اگر خود را در ترک دنیا و جاه و عزت یابد ترس
نکند و داند که هیچ چیز ضرر نخواهد رسانید و خشم هیچکس اثر نه خواهد کرد۔ واگر در خود میل
دنیا یابد داند که از همه چیز ضرر تواند رسید۔ بلکه این میل دنیا عین ضرر است و دل بدنیا
دادن و محبت باهل دنیا کردن ازین هیچ ضررے زیاده تر نیست و چون خلق رد کنند
شاد باید شد که مردود خلق مقبول حق باشد و بداند که اگر مردمان بنظر حقارت بینند
این حقارت جز روزے چند بیش نیست برائے عزت این جهان کار آنجهان را
که همیشه باد کار است برباد نباید داد و ذلت نفس خسیس موجب تازگی روح
لطیف است که او مثل یوسف است بحسن و جمال بلکه هزار چندان بهتر پس او را برائے
خصم نفس خوار نباید کرد اگر کسے گفتگو کند کوشش سخن پروری نباید کرد بلکه خصم را
باید گفت که سخن تو راست ست که نفس کافر ازین مرده میشود اگر اهل الله کسی را محقر دارند
نقص را بجانب خود نسبت کنند و عیب در خود دانند سخن ایشان براستی نهند و کجی را بخود ضم کنند
تا زیان نه بینند و ترقی در خود یابد و یقین داند که هدایت و ضلالت از جانب خداست
و سوائے حق تعالے از خواست هیچ کس این هر دو امر نمے شوند و باید دانست که چون
کسے بمیرد همه کس چه مادر و پدر و چه زن و فرزند شتابی مے کنند که از خانه بدر کرده در گور
دفن باید کرد و تاخیر نشاید کرد۔ پس هیهات که بادشاهان مشغول مانند و از یاد حق تعالے
غافل شوند آخر ازین جهان گذشتنی ست و این را گذاشتنی است فدع الیوم اختیارا

ما قدع الغد اضطس را او از زن وفاداری طلب کند که از زن هرگز وفاداری نیاید
و زن طالب حق را از یاد باز دارد۔
نقل ست که بزرگے زن خواست تا سه شبانه روز باو مشغول مانده درود او که هزار مرتبه
ورد میخواند فوت شد۔ حضرت رسالت پناه صلے اللہ علیہ وسلم را بخواب دید که از زبان دُربار
میفرمایند که سه روز ست که از تو درود نمیرسد چون از خواب بیدار شد زن را طلاق داد
و بکار خود مشغول شد ؛
و هر چه مشکل افتد مدد از روحانیت حضرت رسول مقبول صلی اللہ علیہ وسلم باید خواست و از
غیر حبیب خدا به کسے دیگر رجوع نباید کرد۔ تا کار هر چند مشکل باشد حل شود اگر بجهت ایذار
کسے از حق تعالے دعا طلبد دعائے بد در حق او نه کند بلکه جمعیت خود از حق تعالیٰ خواہد
خواه حق تعالے آن موذی را به بلا مبتلا گرداند یا توفیق نیک بخشد و با کوردلان که از طریق
اهل اللہ منکرند صحبت نباید داشت و از مخالطت ایشان احتراز باید کرد و هیچکس را از
مسلمانان از خود فرود تر نباید دانست که شاید حق تعالےٰ آخر الامر توفیق رفیق گرداند۔
و بلکه کافر را نیز از خود زبون نباید دانست که احتمال ست از دنیا مسلمان شده انتقال
کند۔ و به بیان کمالات بزرگان پیشین پیش عوام مشغول نباید شد و در خود حالتے
پیدا باید کرد که از مطالعه احوال بزرگان منفعت همین است که جهد باید کرد تا آن حالت
حق تعالےٰ عنایت فرماید که افسانه برائے مفاخرت خود باید کرد که از افسانه گوئے آن
حالت نمے آید خواندن کتب و مطالعهٔ آن همه دنیاست در آخرت از اشتغال آن
بجز خسارت پدید نیاید هر چه هست یاد سوے تعالے ست باقی همه هیچ است و در راه
حق تعالے نمیشود۔ تا که یکدل نشود گاه گاه کتب درویشان را مطالعه باید کرد که طالب را
قوت عزم زیاده گرداند۔ لیکن با مطالعهٔ دل و حبس دم در ان وقت هم باید بود لیکن به جمع
کردن کتب اشتغال نباید کرد که آن در یاد حق تعالے خلل آرد و طبع افسرده کند۔ اگر نماز
قضا شده باشد تا نماز را ادا نه کند به هیچ کارے مشغول نه شود که بغیر ادا کردن نماز
مشغول شدن به کار دیگر شوم است و طعام که بادی باشد در وضو خلل کند از ان احتراز

باید کرد تا در نماز خلل نیفتد۔ انچہ بر سالک از عالم ملکوت ظاہر شود با کس نہ گوید بلکہ چنان رندانہ وضع باشد کہ خود را بہ لباس صالحان نہ دارد بہ طریق اہل دنیا نمود ارکند اگر کسے از غیر ابناء جنس خود را دوست نماید مفتون وے نہ گردد کہ اہل دنیا مکارے باشند واگر کسے خود را دوست نماید از وے راز خود ظاہر نہ کند تا کہ او را صادق نہ بیند و کفش بردار اہل اللہ و فرمان بردار ایشان نیابد و اصل کار اینست کہ اختیار خود از میان بردارد و خود را باہل اللہ سپرد کند تا مقصود حاصل شود والا ہر گز حاصل نہ شود و خود را از ان یک کس بگرداند۔ و نیت استفاضہ از دو جا نہ کند والا از ہیچ جا فیض نرسد۔ وَالسَّلَامُ عَلٰی مَنِ اتَّبَعَ الْهُدٰی

بعضے از حالات و وظائف حضرت ایشان کہ حضرت مولانا و بالفضل اولٰنا شاہ ولی اللہ محدث دہلوی رحمۃ اللہ علیہ در انفاس العارفین نوشتہ اند بہ تحریر مے آیند

وظیفہ حضرت ایشان از نوافل تہجد بود بے تقید عدد رکعات بل بملاحظۂ نشاط و رغبت ہر مقدار کہ باشد و اشراق و ضحٰے و دو رکعت بعد مغرب برائے ثواب والدین و برادر کلان خود و تلاوت دایما مشغول مے بودند مگر بعذر و بہ غایت خوش صوت و بارعایت قواعد تجوید مے خواندند و غالبًا در حلقۂ یاران بیرون از تلاوت ہر روز دو سہ رکوع بند بر و بیان معانی آن مے خواندند و یکہزار بار نفی و اثبات بعض بہ جہر قبل فجر و بعض بخفیہ و دوازدہ ہزار بار اسم ذات ہمیشہ لازم بود خارج اوقات غیبت با وجود کبر سن و ضعف و ہرگاہ متوجہ مے شدند بہ غیبت ممتدہ مے کشید بعد وفات سیدنا و مخدومنا شیخ ابوالرضا محمد باستدعا بعض یاران ہمان اسلوب وعظ مے فرمودند اکثر از مشکوٰۃ و تنبیہ الغافلین و غنیۃ الطالبین در آخر تفسیر شروع کردہ بودند چون چون از بیان زہراوین فارغ شدند ضعف غالب آمد و آن رشتہ موقوف ماند این فقیر بارہا از زبان ایشان استماع کردہ کہ ما ہر چہ یافتیم بدولت درود و توجہ مجرد یافتیم دیگر ہر روز سورۂ مزمل یازدہ بار و یا مغنی یکہزار و یکصد بار برائے غناے ظاہری مے خواندند و پیوستہ جمیع احوال بے اسباب ظاہر حق سبحانہ قلوب عباد را بخدمت ایشان مصروف مے ساختند در آخر عمر ایشان چون رمضان رسید صیام و قیام بدستور قدیم بتقدیم رسانیدند ہر چند بحسب شریعت

رخصت افطار متحقق بود که پیر فانی شده بودند و طاقت صوم نداشتند این فقیر و سائر اهل بیت چون سوال مے کردند که سبب چندین مقاسات تعب باوجود رخصت شرع چیست مے فرمودند زیاده ازین نیست که بسبب ضعف بیهوش مے شوم و بیهوشی خود گرفته ام و بدان مانده مے شوم یعنے غیبت چون شوال آمد یکبار اشتها ساقط شد و ضعف غالب آمد و هیضه پیدا شد چندانکه امید حیات منقطع شد و مرده وار افتادند این فقیر حاضر بود درین افتادن کلمه استغفر الله الذی لا اله الا هو الحی القیوم از زبان ایشان برآمد بعد ازان روی بصحت آوردند و فی الجمله تخفیف دست داد۔ باآنکه اوائل صفر باز مرض غالب آمد و قبل صبح صادق چون آثار موت ظاهر شد غالب همت ایشان آن بود که نماز فجر فوت نشود چند بار دران ضعف پرسیدند که صبح طلوع کرده است یانه حاضران گفتند نے چون موت نزدیک رسید بآن گویندگان بلقف جواب دادند که اگر وقت نماز شما نیست وقت نماز ما خود رسیده است آنگاه گفتند مرا متوجه بقبله کنید آنگاه باشارت نماز گذاردند۔ حال آنکه در وقت شک بود و بعد ازان بذکر اسم ذات زیر لب مشغول شده ودیعت حیات سپردند و این واقعه روز چهارشنبه دوازدهم صفر سنه ۱۱۳۱ھ یکهزار یک صد وسی ویکسال هجری در اواخر عهد فرخ سیر واقع شد و فرخ سیر بعد از حضرت ایشان قریب پنجاه روز اسیر شد و هرج مرج عظیم دست داد و عمر شریف ایشان هفتاد و هفت ساله بود و قصبه فتح چتور و عمارت مسجد جامع شاهجهان آباد یاد داشتند

تاریخ وفات

در هزار و یکصد و سی و یک از هجر رسول	بامداد چارشنبه از صفر ثانی عشر
هادی راه طریقت شیخ دین عبدالرحیم	کرد از دنیای دون در جنت الماوی سفر

خاتمة الطبع

الحمد لله علی احسانه که درین ایام میمنت التیام کتاب کرامت انتساب مسمی به انفاس رحیمیه المعروف بمکتوبات شاه عبدالرحیم رحمة الله علیه والد ماجد حضرت مولانا شاه ولی الله محدث دهلوی باهتمام احقر الانام محمد عبد الاحد غفر له الصمد بماه جمادی الثانی سنه ۱۳۲۳ھ در مطبع مجتبائی واقع دهلی طبع گردید


3 1761 07966763 0